

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
za gradbeništvo
in geodezijo

Jamova cesta 2
1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www3.fgg.uni-lj.si/>

DRUGG – Digitalni repozitorij UL FGG
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

To je izvirna različica zaključnega dela.

Prosimo, da se pri navajanju sklicujete na bibliografske podatke, kot je navedeno:

Črček, J. 2012. Mediacija v katastrskih postopkih. Diplomsko naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. (mentor Ferlan, M., somentorica Lisec, A.): 47 str.

University
of Ljubljana

Faculty of
Civil and Geodetic
Engineering

Jamova cesta 2
SI – 1000 Ljubljana, Slovenia
<http://www3.fgg.uni-lj.si/en/>

DRUGG – The Digital Repository
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

This is original version of final thesis.

When citing, please refer to the publisher's bibliographic information as follows:

Črček, J. 2012. Mediacija v katastrskih postopkih. B.Sc. Thesis. Ljubljana, University of Ljubljana, Faculty of civil and geodetic engineering. (supervisor Ferlan, M., co-supervisor Lisec, A.): 47 pp.

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

**VISOKOŠOLSKI ŠTUDIJ
PRVE STOPNJE
TEHNIČNEGA
UPRAVLJANJA
NEPREMIČNIN**

Kandidat:

JURE ČRČEK

MEDIACIJA V KATASTRSKIH POSTOPKIH

Diplomska naloga št.: 10/TUN

MEDIATION IN CADASTRAL AUDITS

Graduation thesis No.: 10/TUN

Mentor:

viš. pred. dr. Miran Ferlan

Predsednik komisije:

viš. pred. mag. Samo Drobne

Somentorica:

doc. dr. Anka Lisec

Član komisije:

viš. pred. mag. Mojca Foški

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Ljubljana, 14. 09. 2012

STRAN ZA POPRAVKE, ERRATA

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVA O AVTORSTVU

Skladno s 27. členom Pravilnika o diplomskem delu UL Fakultete za gradbeništvo in geodezijo,

podpisani **Jure Črček** izjavljam, da sem avtor diplomske naloge z naslovom:
»MEDIACIJA V KATASTRSKIH POSTOPKIH«.

Izjavljam, da je elektronska različica v vsem enaka tiskani različici.

Izjavljam, da dovoljujem objavo elektronske različice v repozitoriju UL FGG.

Ljubljana,

(podpis kandidata)

BIBLIOGRAFSKO – DOKUMENTACIJSKA STRAN IN POVZETEK

UDK:	347.965.42:528.44(043.2)
Avtor:	Jure Črček
Mentor:	viš. pred. dr. Miran Ferlan
Somentor:	doc. dr. Anka Lisec
Naslov:	Mediacija v katastrskih postopkih
Obseg in oprema:	47 str., 2 pregl., 1 sl., 9 pril.
Ključne besede:	mediacija, alternativno reševanje sporov, katastrski postopki

Izvleček:

Diplomska naloga predstavlja načine reševanja sporov s pomočjo mediacije v postopkih kot so ureditev meje, komasacija in izravnava meje. Mediacija je postopek, kjer stranke prostovoljno s pomočjo tretje osebe – mediatorja, skušajo doseči mirno rešitev spora.

V nalogi so tako opisane sodna določitev meje v nepravdnem in sodnem postopku, ter podroben opis zakona o mediaciji v civilnih zadevah, ter zakon o alternativnem reševanju sporov. Glavni del naloge je reševanje sporov s pomočjo mediacije, kjer so opisane prednosti mediacije ter celoten postopek in rešitve, kako lahko s pomočjo mediacije rešujemo spore na zemljiščih.

BIBLIOGRAPHY AND SUMMARY

UDK:	347.965.42:528.44(043.2)
Author:	Jure Črček
Mentor:	Sen. Lect. Miran Ferlan, Ph. D.
Co-mentor:	Assist. Prof. Anka Lisec, Ph.D.
Title:	Mediation in cadastral audits
Volume and equipment:	47 p., 2 tab., 1 fig., 9 ann.
Keywords:	mediation, alternative method for dispute solving, cadastral audits

Summary:

This thesis presents methods of solving disputes with help of mediation in cases of cadastral audits, such as boundary assessments, reparcelations and boundary equalizations. Mediation is a process where clients try to resolve their dispute peacefully with help of a third person (mediator).

The thesis also describes the case definition of the border and in non - judicial proceedings, as well as a detailed description of the law on mediation in civil matters, and the Law on alternative dispute resolution. The main part of the task is to solve the disputes through mediation, which describes the advantages of mediation and the entire process and solutions, how to use mediation to resolve disputes land.

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	Cilji in namen naloge.....	2
2	SODNI POSTOPKI DOLOČEVANJA MEJ	3
2.1	Kaj je meja parcele?.....	4
2.2	Postopek urejanja meje	5
2.3	Razlika med predlagano in pokazano mejo	6
2.4	Kdaj pride do sporne meje?	7
2.5	Kaj je zemljiškokatastrska točka in ali lahko pride do nesporazuma tudi zaradi slabe natančnosti ZK (zemljiškokatastrskih) točk?.....	8
2.6	Kdo je sodni izvedenec?.....	9
2.7	Kaj je alternativno reševanje sporov?	10
2.8	Zakon o alternativnem reševanju sporov	11
2.9	Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah.....	12
3	MEDIACIJA	13
3.1	Kaj je mediacija?.....	13
3.2	Zgodovina mediacije.....	14
3.3	Kdo je mediator?	15
3.3.1	Kdo je lahko mediator?	16
3.4	PREDNOSTI MEDIACIJE	16
3.4.1	Hitrost rešitve	16
3.4.2	Učinkovitost.....	16
3.4.3	Nizki stroški.....	17
3.4.4	Udeleženci odločajo o vsebini rešitve	17
3.4.5	Obojestransko zadovoljstvo ali sprejemljivost rešitve	17
3.4.6	Večja zanesljivost dogovora	17
3.4.7	Ni negativnih tveganj	17
3.5	Vloga odvetnika v mediaciji	18
3.6	Spori, primerni za mediacijo	18
3.7	Spori, ki so manj primerni za mediacijo	22
3.8	Postopek mediacije (kako rešimo spor?)	25
3.8.1	Faze mediacije	25
3.8.2	Prva poizvedba : pritegnitev strank	25
3.8.2.1	Dogovor o mediaciji	26

	VII
3.8.2.2	Predhodni stiki in priprave27
3.8.2.3	Srečanje s strankama/strankami.....27
3.8.2.4	Faza ugotavljanja dejstev28
3.8.2.5	Faze reševanja problemov.....29
3.8.2.6	Zaključek mediacije31
3.8.2.7	Sporazum32
3.8.2.8	Faza po koncu mediacije33
3.9	Temeljna načela mediacijskega postopka.....33
3.10	Načelo zaupnosti postopka33
3.10.1	Razmerje mediator – stranka34
3.10.2	Načelo nepristranskosti mediatorja.....34
3.10.3	Načelo prostovoljnosti34
3.11	VRSTE MEDIACIJE35
3.11.1	Aktivna in pasivna mediacija35
3.11.2	Zasebna in s sodiščem povezana mediacija35
4	POSTOPEK MEDIACIJE PRI SLUŽBI ZA ALTERNATIVNO REŠEVANJE SPOROV
(SARS) 37
4.1	Začetek postopka.....37
5	STATISTIČNI PODATKI MEDIACIJE NA OKROŽNEM SODIŠČU V LJUBLJANI 41
5.1	STATISTIČNI PODATKI ZA VSE TRI PROGRAME MEDIACIJE (leto 2011)42
5.2	OKRAJNA SODIŠČA POD OKRILJEM OKROŽNEGA SODIŠČA V LJUBLJANI.....42
6	PRIHODNOST MEDIACIJE PRI ZEMLJIŠKIH SPORIH 43
7	ZAKLJUČEK..... 44
VIRI47

KAZALO PREGLEDNIC

- Preglednica 1 : Splošno statistično poročilo SARS za leto 2011 (Okrožno sodišče v Ljubljani, Letno poročilo SARS 2011, str. 2)
- Preglednica 2: Statistični podatki okrajnih sodišč za leto 2010 in leto 2011 (Okrožno sodišče v Ljubljani, Letno poročilo SARS 2011, str. 9)

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1 : Primerjava odstotkov podanih soglasij s strani obeh strank in uspešno rešene družinske, pravdne ter gospodarske zadeve (Okrožno sodišče v Ljubljani, Letno poročilo SARS 2011)

ZAHVALA

Ob koncu študija bi se rad zahvalil mentorju prof. Miranu Ferlanu ter somentorici prof. Anki Lisec, za pomoč pri pripravi mojega diplomskega dela.

Zahvaljujem se tudi geodetskemu podjetju Samobor & Ilec d.n.o., Okrožnemu sodišču v Ljubljani in Geodetski upravi Ptuj za pomoč pri nastanku diplomske naloge in iskanju potrebnih podatkov.

Še posebna zahvala gre moji družini in puncu, ker so mi bili vedno v oporo ter potrpežljivi v času študija.

1 UVOD

Spori so v katastrskih postopkih pogosti. Včasih jih ljudje rešujejo na kraju samem, kar pa ni zakonito, zato se večina sporov konča na sodišču. V katastrskih postopkih, kot so ureditev meje, parcelacija in izravnava meje, lahko hitro pride do nesoglasja med lastniki zemljišč. Geodet lahko že ob samem katastrskem postopku poskuša rešiti spor in opraviti delo na najboljši in tudi miren način. Ureditev meje, parcelacija in izravnava meje so postopki, pri katerih mora geodet preučiti vse dosegljive podatke, da bo postopek ustrezno dokončal.

Geodet lahko v opisanih katastrskih postopkih opravi predhodne meritve če predvidi, da je to potrebno. To stori takrat, kadar ne pozna terena ali ni dovolj seznanjen s kakovostjo in stanjem katastrskih podatkov, da bi na zahtevo lastnikov zemljišč dovolj dobro pokazal mejo. Predhodne meritve se opravijo brez lastnikov zemljišč. Po vabljenju lastnikov in pripravi na katastrsko izmero sledi izvajanje same geodetske storitve. Običajno je mejna obravnava tista, ko lastniki zemljišč pokažejo oziroma opišejo potek meje. Mejna obravnava se lahko izvaja za celotno mejo parcele ali samo za del meje. Geodetsko podjetje lahko vodi mejno obravnavo z vsakim lastnikom posebej, v različnih časovnih obdobjih. Na koncu storitve mora biti razvidno, da so bili vsi lastniki seznanjeni s potekom meje in da je bila meja določena s soglasjem ali pa je bilo izkazano nesoglasje s potekom meje. Če se lastniki ne morejo sporazumeti med seboj, mora geodet stranke opozoriti, da v zemljiškem katastru ni mogoče kot urejene meje vpisati meje, ki odstopa od katastrske meje ali meje brez dosega sporazuma o meji. Opozoriti jih mora tudi na natančnost katastrskih načrtov. Po končani geodetski storitvi lahko z mejniki označi predlagano katastrsko mejo, v elaboratu oziroma v skici pa prikaže tudi pokazane meje posameznih lastnikov.

Postopek nadalje poteka na geodetski upravi. Če sporazum ni bil dosežen, geodetska uprava poskuša doseči sporazum na ustni obravnavi v upravnem postopku. Če na ustni obravnavi ne pride do sporazuma, geodetska uprava pozove lastnike, ki se ne strinjajo s potekom meje, da v 30 dneh sprožijo nepravdni sodni postopek ureditve meje.

Ob sodnem postopku ureditve meje si lahko lastniki pomagajo z mediacijo. Mediacija je postopek, kjer stranke prostovoljno s pomočjo tretje osebe (mediatorja) skušajo doseči mirno rešitev spora. Prednost mediacije je v nizkih stroških, učinkovitosti in visoki stopnji uspešnosti, ki se kaže v gospodarskih in družinskih zadevah ter na delavnem področju, nekoliko manj pa v civilnih zadevah. Poleg formalne mediacije je zelo dobra tudi neformalna mediacija, ki je uporabna tako v osebnih odnosih, kot tudi na delovnem mestu (bo opisana kasneje). Pomembno je vedeti, da postopek mediacije nikakor ne vpliva na morebitni kasnejši spor med strankami na sodišču.

1.1 Cilji in namen naloge

Namen diplomskega dela je prikazati načine reševanja sporov pri geodetskih storitvah kot so urejanje meje, parcelacija in izravnava meje. Načine reševanja sporov sem primerjal s postopki mediacije. Cilj naloge je predvsem dokazati, da pri spornih geodetskih postopkih ni vedno potreben mediator in da lahko spor reši že geodet sam na terenu. Če pa se spor med lastnikoma ne more rešiti, je potreben mediator, ki bo zadevo poskušal rešiti na najboljši možni način.

Naloga je razdeljena na dva dela. V uvodnem delu je predstavljen sodni postopek določitve mej, kdaj pride do sporne meje in kaj vse vpliva na to, da je meja lahko sporna. Opisani so tudi sodni izvedenci, kot tudi alternativno reševanje sporov. Temu je dodan še zakon o alternativnem reševanju sporov, ki je trenutno v veljavi.

V drugem delu je opisana predvsem mediacija. Po razložitvi pojma mediacija je opisan pojem mediator in različne prednosti mediacije. Opisane so tudi najpomembnejše faze mediacije, ki so ključne za doseg sporazuma.

V samem zaključku naloge je prikazan grafikon uspešnosti mediacije v letih 2010 in 2011 ter opisani statistični podatki za družinske, pravnne ter gospodarske zadeve, ki so pridobljene od Okrožnega sodišča v Ljubljani. Opisani so tudi različni pogledi na prihodnost in zaključek, ki pravi, da lahko spor reši že sam geodet na terenu in da bi bilo dobro uzakoniti geodeta – mediatorja.

2 SODNI POSTOPKI DOLOČEVANJA MEJ

Spori zaradi mej so iz dneva v dan bolj pogosti. Včasih se pojavijo tudi hude sporne situacije glede poteka meje, kar vodi v sodni postopek določitve meje. Način reševanja, urejanja in pravila predpisuje »sosedsko pravo«. Celovito reševanja sosedskega prava podaja Stvarnopravni zakonik (SPZ, Ur.l. RS, št. 87/2002).

Pomembne so rešitve, kako se postopa v primerih medsebojnega vznemirjanja in kako postopati v primerih, ko so nepremičnine med seboj vezane tudi prostorsko. Pomembne so rešitve prevzete po SPZ (77. do 87. člen) za zmanjšanje sosedskih sporov:

- drevo zraslo na meji med sosednjima zemljiščema pripada obema lastnikoma po enakih deležih. Če drevo ovira rabo katere od nepremičnin, se lahko na zahtevo odstrani,
- plodovi, ki padejo na sosednjo nepremičnino, so last te nepremičnine, čim se ločijo od glavne stvari. Prepovedano je spreminjanje položaja vodotoka na škodo sosednje nepremičnine,
- prepovedano je spodkopavanje objekta s poglobljanjem,
- dovoljeno je odstraniti veje in korenine, ki segajo na sosednjo nepremičnino, če to ni izrecno prepovedano,
- pomemben je tudi način urejanja odnosov med sosedi,
- sodišče dovoli ureditev nujne poti na nepremičnino, ki nima potrebne zveze z javno cesto, ali je leta povezana z visokimi stroški. Sodišče določi nujno pot za primerno denarno nadomestilo in na način, da se nepremičnina čim manj obremeni,
- sodišče pod enakimi pogoji, kot velja za nujno pot, dovoli priključitev na komunalno omrežje.¹

V postopkih kot so ureditev meje, parcelacija ali izravnava meje, ne pride vedno do soglasja glede meje v naravi in če se soglasje ne doseže niti na ustni obravnavi v upravnem postopku na geodetski upravi, takrat zakon nakazuje na sodno določitev mej.

¹ Ferlan, Geodetske evidence, str. 237, Ljubljana 2005

Spori se na začetku rešujejo v nepravdnem postopku in če ob določenih pogojih v nepravdnem postopku ne pride do rešitve, se kasneje lahko sproži pravdni postopek.

Kadar pride do spora med lastniki zemljišč, mora eden od sprtih lastnikov, ki se ne strinja s urejeno mejo, vložiti predlog za sodno določitev meje. Ta predlog mora vsebovati:

- ime in priimek ter prebivališče lastnikov zemljišč,
- zemljiškoknjižne in katastrske podatke o zemljiščih med katerima je meja sporna,
- razloge, zaradi katerih se predlaga ureditev meje v sodnem postopku in
- kako se naj reši spor.

Za sporno mejo je zelo pomemben sodni izvedenec, brez katerega se ne more določiti o sporni meji. Sredstva za plačilo stroškov sodnega izvedenca zagotovi sodišče, vendar pa je predlagatelj postopka dolžan plačati predujem za stroške. Če predujma ne plača, se šteje da je predlog umaknil.

2.1 Kaj je meja parcele?

Meja parcele je več daljic, ki so med seboj povezane v zaključen poligon. Krajišča daljic so zemljiškokatastrske točke, ki se lahko na zahtevo enega od lastnikov ali solastnikov v naravi označijo z mejniki. Meje parcel, ki so označene s parcelnimi številkami se lahko v Republiki Sloveniji grafično prikažejo v zemljiškokatastrskem prikazu.

Meje parcel, ki so evidentirane s koordinatami zemljiškokatastrskih točk imajo predpisano natančnost v državnem koordinatnem sistemu. Parcelne številke se grafično prikažejo v zemljiškokatastrskem načrtu. Lastnik parcel določi, kakšen bo način evidentiranja in označitve meje v naravi. Način grafičnega prikazovanja mej parcel s parcelnimi številkami ter natančnost koordinat zemljiškokatastrskih točk pa podrobneje določi minister.

Meja po podatkih zemljiškega katastra je meja, ki jo ugotovi geodet na podlagi zadnjih pisanih podatkov iz zbirke listin zemljiškega katastra, pri čemer upošteva natančnost teh podatkov.

Meja parcel se lahko v naravi označi z mejniki v sklopu postopka ureditve meje, takoj po opravljeni mejni obravnavi če tako zahteva lastnik parcele in če lastniki sosednjih parcel soglašajo s predlagano mejo. Predlagana meja je meja, ki jo predlaga geodet na terenu.

2.2 Postopek urejanja meje

Postopek ureditve meje izvede geodetsko podjetje na zahtevo lastnika, kateregakoli solastnika ali skupnega lastnika, pridobitelja, državnih organov, organov lokalnih skupnosti in drugih objektov, če tako določa zakon.

Pred samim postopkom ureditve meje geodetsko podjetje brez sodelovanja lastnikov opravi pred - meritve in opazovanja na samem kraju, kot pomoč pri odločitvi o poteku nove razmejitve. Če bo geodet želel dobro opraviti ureditev meje, se bo moral ustrezno pripraviti in pokazati, da so mu poznane terenske razmere ter zanesljivost podatkov zemljiškega katastra. Stopnjo natančnosti geodet ugotavlja glede na:

- merske podatke in skice elaboratov predhodnih katastrskih izmer,
- podatke iz zemljiškokatastrskih načrtov v povezavi s starejšimi katastrskimi načrti ali z drugimi geodetskimi podatki,
- jih primerja na terenu in
- podatke o zemljiškokatastrskih točkah, ki so bile izračunane iz neposrednih meritev na terenu v primerih vzdrževanja ali nove izmere zemljiškega katastra.

Po končanih predhodnih meritvah geodetsko podjetje razpiše mejno obravnavo, na katero vsaj osem dni pred njeno izvedbo vabi lastnika oziroma solastnike parcel in lastnike sosednjih parcel.

V postopku urejanje meje se ureja oziroma evidentira meja ali del meje parcele. Lastniki natančno opišejo potek meje v naravi. Lastniki, katerih se meja dotika, pokažejo samo zaključno točko, kjer se meja zaključí. Časovni potek meje ni omejen. Pravico udeležbe na postopek ureditve meje ima vsaka oseba, ki izkaže pravni interes. Geodet na terenu prikaže predlagano mejo, ki se ne sme razlikovati od podatkov zemljiškega katastra. Če se lastniki strinjajo s predlagano, izda geodetska uprava odločbo o evidentiranju urejene meje. Ko je odločba dokončna, vpiše geodetska uprava mejo v zemljiški kataster kot urejeno mejo.

V primeru, da se lastniki ne strinjajo s predlagano mejo in le – ta ostane sporna, geodetska uprava pozove lastnika, ki se ne strinja s predlagano mejo, da sproži sodni postopek ureditve meje. Lastnik mora v določenem roku 30 dni od vročitve poziva začeti sodni postopek pred pristojnim sodiščem. V primeru, da lastnik v določenem roku ne začne sodnega postopka se šteje, da soglašá s potekom predlagane meje in geodetska uprava v skladu s to pravno domnevo določi o zahtevi za uvedbo postopka evidentiranja urejene meje.

Če se sodni postopek ureditve meje ustavi, se postopek evidentiranja urejene meje nadaljuje in se kot urejena meja evidentira predlagana meja. Postopek evidentiranja urejene meje se ustavi s sklepom, ko sodišče meritorno odloči o njeni ureditvi.

Kljub temu, da so bili vsi lastniki vabljeni pravilno, ni nujno, da se vsi udeležijo mejne obravnave. V tem primeri se:

- označi z mejniki, izmeri in v elaboratu prikaže pokazana meje enega lastnika, če meja ne odstopa od katastrske meje in
- če pokazana meja lastnika odstopa od katastrske meje, se označi z mejniki, izmeri in prikaže v elaboratu katastrska meja, izmeri in prikaže pa se tudi pokazana meja.

V primeru, da geodetsko podjetje lastnika ni vabilo v skladu z zakonom, se mejna obravnava preloži. Če se mejne obravnave ne udeleži noben lastnik, se mejna obravnava ne opravi, razen če je bil elaborat naročen zaradi uvedbe postopka ureditve meje po uradni dolžnosti ali zakonu. Samo v tem primeru se meja označi z mejniki in izmeri, v elaboratu pa se prikaže katastrska meja.

Pravni učinek urejene in evidentirane meje je v tem, da je takšna meja dokončna in so jo dolžni vsi lastniki zemljišč spoštovati.

Rezultat urejanja meje je elaborat, ki predstavlja strokovno podlago za uvedbo postopka evidentiranja urejene meje v zemljiškem katastru.

2.3 Razlika med predlagano in pokazano mejo

Glavna razlika med predlagano in pokazano mejo je v tem, da je predlagana meja tista, ki ne odstopa od meje po podatkih zemljiškega katastra, pri čemer se mora upoštevati natančnost podatkov. Pokazana meja pa je tista, ki jo pokaže ali opiše (so)lastnik ene ali druge parcele. V primeru, da se pokazana meja razlikuje od meje po podatkih zemljiškega katastra, mora geodet lastnike parcel na to opozoriti in jim pojasniti, da v zemljiškem katastru ni mogoče kot urejene evidentirati razmejitve, ki se razlikujejo od meje po podatkih zemljiškega katastra. Geodet je strankam dolžan pokazati potek meje po podatkih zemljiškega katastra in jih opozoriti na stopnjo zanesljivosti in natančnosti katastrskih podatkov (Ferlan, 2005).

2.4 Kdaj pride do sporne meje?

Do sporne meje lahko pride na samem terenskem postopku ureditve meje, ki ga izvaja geodetsko podjetje. Do spora lahko pride tudi na ustni obravnavi v upravnem postopku, ko lastnik obstopi od izjave glede strinjanja o poteku meje. V nekaterih primerih se lahko sodna določitev meje izvede brez upravnega postopka. Običajno pride direktno do nepravdnega postopka na zahtevo enega izmed lastnikov ali če v pravdi predhodni postopek nakazuje ureditev meje. Do takšnega postopka pride na primer zaradi vznemirjanja na meji in ko meja v naravi ni urejena.

Če ne pride do sporazuma o meji ob izvajanju geodetske storitve, se na terenu vzpostavi meja po podatkih zemljiškega katastra, ki se lahko vzpostavi z mejniki in se obvezno izmeri. Pokazana meja se prikaže v skici izmere, na kateri morajo biti jasno, s posebnimi znaki označene katastrske in pokazane meje. Tudi če je meja sporna, se mora uvesti upravni postopek. V takem primeru se poda zahtevek za vpis v zemljiški kataster in preda elaborat geodetski upravi.

Če elaborata geodetska uprava ne zavrže, povabi lastnike, da podajo izjavo o tem, ali se strinjajo s potekom meje, kot je bila označena z mejniki v naravi. Zakon predvideva, da če se na ustni obravnavi izkaže, da bi se lastniki lahko sporazumeli o poteku meje, vendar ne tako, kot je bila označena z mejniki na mejni obravnavi, geodetska uprava v upravnem postopku lahko uredi mejo na podlagi soglasja lastnikov, vendar meja ne sme odstopati od katastrske meje. Meja se zato ponovno označi z mejniki in izmeri.

Tudi na ustni obravnavi ni nujno, da pride do sporazuma. Če na ustni obravnavi ne pride do sporazuma, geodetska uprava pozove lastnike, ki se ne strinjajo z mejo, da v 30 dneh sprožijo sodni postopek ureditve meje. Če pride do takega postopka, morajo lastniki obvestiti geodetsko upravo, ter priložiti dokazilo o sprožitvi sodnega postopka. Lastniki, ki ne sprožijo sodnega postopka ureditve meje, morajo biti opozorjeni na pravne posledice, ki nastanejo v takšnem primeru. Če sodni postopek ni bil sprožen, se šteje, da lastniki soglašajo s potekom meje, kot je bila označena z mejniki na podlagi mejne obravnave. Geodetska uprava lahko ustavi postopek s sklepom. Preden se postopek ustavi, se obvezno preveri na pristojnem sodišču, ali je bil sodni postopek res sprožen. Lahko je bil namreč postopek tudi sprožen in kasneje umaknjen.

2.5 Kaj je zemljiškokatastrska točka in ali lahko pride do nesporazuma tudi zaradi slabe natančnosti ZK (zemljiškokatastrskih) točk?

Zemljiškokatastrska točka je točka, ki ima koordinate določene v državnem koordinatnem prostoru. Koordinate zemljiškokatastrskih točk se vodijo v metrih in se zaokrožijo na dve decimalni mesti (se zaokrožijo na centimeter). Zemljiškokatastrske točke urejenih mej so lahko v naravi označene z mejniki, če tako želijo lastniki parcele.

V Republiki Sloveniji se uporabljajo digitalni katastrski načrti (DKN), ki pomenijo novo stopnjo v razvoju zemljiškega katastra. Digitalni zemljiški kataster pomeni združeno vzdrževanje grafičnega in pisnega dela zemljiškega katastra. Zemljiški kataster ni homogena evidenca, zlasti kar se tiče natančnosti.

Pri kombinirani katastrski izmeri geodet uporablja globalni navigacijski satelitski sistem (GNSS izmero) in klasično geodetsko izmero. Z GNSS izmero lahko določimo koordinate geodetskih izmerjenih točk in zemljiškokatastrskih točk (ZKT), s klasično izmero pa običajno določamo le koordinate zemljiškokatastrskih točk.

Do sporne meje torej lahko pride tudi zaradi slabe natančnosti zemljiškokatastrskih načrtov, površno narejenih elaboratov in slabo izmerjenih zemljiškokatastrskih točk. Natančnost zemljiškokatastrskih točk predpisuje Pravilnik o urejanju mej, torej se njihova natančnost in status evidentira na podlagi šifrantov, ki jih objavi geodetska uprava na svojih spletnih straneh. Ker pa se od 01.01.2008 vse zemljiškokatastrske točke beležijo v koordinatnem sistemu D96/TM, je najprimernejša metoda GNSS tehnologija. Z GNSS metodo izmere se določi položaj v novem koordinatnem sistemu, ki omogoča, da je natančnost izmere boljša od 4 cm (Ferlan, 2005).

2.6 Kdo je sodni izvedenec?

Sodišče izbere izvedenca geodetske stroke, ki poda sodno izvedeniško mnenje in zaprosi pri geodetski upravi za obstoječe katastrske podatke o parcelah in v bližnji okolici, na podlagi katerih potem lahko poda svoje mnenje.

Sodni cenilci in izvedenci so osebe, imenovane za neomejeni čas s pravico in dolžnostjo. Sodišču na njegovo zahtevo podajo izvid o gospodarskih lastnostih stvari ali pravice, ter mnenje o njeni vrednosti. Imenuje jih ministrstvo za pravosodje.

Sodni cenilci in izvedenci smejo cenitve opravljati le po naročilu sodišča. Opravljajo lahko tudi cenitve nepremičnin države, pokrajin in občin.

Sodni izvedenec lahko nudi pomoč sodišču, zato upravlja tudi naslednja dela:

- nudi pomoč pri ureditvi mej,
- nudi pomoč pri določevanju nujne poti in
- nudi pomoč pri razdelitvi solastnine ali skupne lastnine na zemljišču.

Brez sodnega sklepa sodišča nima izdelek, katerega izdelata sodni izvedenec nikakršne veljave za katastrsko evidenco, zato ga ne sme neposredno poslati geodetski upravi, oziroma bi ga morala le – ta zavrniti.

Najbolj pomemben del izvedeniškega mnenja je skica, iz katere more biti razviden sporni prostor ter meja, ki jo sodišče določi na terenu, oziroma meja po kateri je bila narejena poravnava. Če podatki katastrske izmere ne zadoščajo za vzdrževanje operata zemljiškega katastra, bi morala geodetska uprava opomniti izvedenca, da izdelek dopolni.

Sodišča pri postopku urejanja mej upoštevajo vlogo sodnega izvedenca, ko ta nudi strokovno pomoč v teku postopka in pri pripravi tehnične osnove za izdajo sklepa. Vsa dela morajo biti opravljena še pred odločitvijo sodišča.

Včasih se tudi zgodi, da stranke sklenejo poravnavo pred narokom na terenu. Na terenu je potrebno opraviti še določene meritve v zvezi s poravnavo, vendar se le-te opravijo brez prisostvovanja sodnika. Sodišče potrebne meritve oziroma skice preveri pri sodnem izvedencu geodetske stroke (Ferlan, 2005).

2.7 Kaj je alternativno reševanje sporov?

Alternativni načini reševanja sporov so v mednarodni poslovni praksi precej uveljavljen način reševanja sporov. V Republiki Sloveniji je ta oblika bolj znana le med gospodarskimi subjekti. Zlasti od uveljavitve zakona o arbitraži (Zakon o arbitraži, ZArbit, Ur. l. RS, št. 45/08) in Zakona o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah (Zakon o mediaciji v civilnih gospodarskih zadevah ZMCGZ, Ur. l. RS, št. 56/08) v letu 2008, se je zanimanje za vse nesodne oblike reševanja sporov izredno povečalo.

Zakon ZARSS se nanaša na več sodišč kot so okrajna, okrožna, višja, višje delovno in socialno sodišče in delovna sodišča.

Namen alternativnega reševanja sporov je:

- boljši dostop strank do ustreznega pravnega varstva,
- možnost pravičnih, sporazumnih in hitrih rešitev,
- možnosti izbire postopka reševanja spora,
- časovni in finančni prihranek strank in sodišča in
- večji obseg prostovoljnih izvršitev poravnav.

2.8 Zakon o alternativnem reševanju sporov

Iz zakona o alternativnem reševanju sporov (Ur.l. RS, št 97/2009):

Zakon ureja reševanje sodnih sporov, ki jih na podlagi tega zakona strankam zagotavljajo sodišča. Postopki v sodnih sporih izboljšujejo dostop strank do ustreznega pravnega varstva, strankam ponujajo izbiro ustreznega postopka za reševanja spora, omogočajo pravične, hitre in sporazumne rešitve sporov, strankam in sodiščem zagotavljajo časovne in finančne prihranke ter povečujejo obseg prostovoljnih izvršitev sklenjenih sodnih ali izvensodnih poravnav ali izdanih arbitražnih odločb. ² Zakon o alternativnem reševanju sporov zagotavlja strankam, ki so v sodnih sporih, preprost dostop do pravnega varstva v okviru postopkov alternativnega reševanja sporov. To pomeni, da širi dostop do pravnega varstva v spornih civilnopravnih razmerjih, saj bodo stranke poskušale rešiti ta razmerja s pravnim ali nepravdnim postopkom.

Pomembno je, da se ZARSS uporabi samo takrat, kadar gre za zadevo, ki jo pristojno sodišče v skladu z določbami Sodnega reda vodi v svojih evidencah kot nerešeno zadevo.

V praksi bodo stranke poskušale pred začetkom sodnega postopka ta problem rešiti z mediacijo. Vendar pa je poleg pogoja, da mora biti mediator uvrščen na seznam mediatorjev pri sodišču pomembno tudi, ali bo sodišče prepustilo izbiro mediatorja strankam, ali pa ga bo določilo samo.

² Povzeto iz Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov (ZARSS), 1.člen, Vsebina in namen zakona

2.9 Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah

21.6.2008 je pričel veljati Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah (ZMCGZ, Ur.l. RS, št. 56/2008), katerega namen je olajšati dostop do alternativnega reševanje sporov. Namen tega zakona je tudi spodbujanje mirnega reševanja sporov s spodbujanjem uporabe mediacije.

Mediacija je izmed vseh oblik alternativnega reševanja sporov v Sloveniji najbolj razširjena, vendar do sprejetja tega zakona ni bila tako urejena. Državni zbor je dne 25.4.2008 sprejel tudi Zakon o arbitraži (ZArbit), katerega namen je bil spodbuditi uporabo postopkov mirnega reševanja sporov in možnosti razrešiti spor med strankama že pred začetkom sodnega postopka s sporazumom.

Mediacija se začne, ko stranka prejme predlog nasprotne stranke za začetek mediacije. Praviloma imenujejo mediatorje stranke sporazumno, vendar se lahko dogovorijo, da ga bo imenovala ali priporočila tretja oseba (6. in 7. člen ZMCGZ).

3 MEDIACIJA

Čeprav so spori del naše družbe, si veliko ljudi prizadeva, da bi bilo teh sporov čim manj. S takimi spori se srečujemo tudi v geodeziji. To so postopki ureditve meje, komasacije ali izravnava meje. Vendar pa je pomembnejše vprašanje, kako rešiti tak spor, oziroma kako se s temi konflikti soočiti in jih rešiti.

O pojmu mediacija se v zadnjem času sliši predvsem pri sporih glede državnih mej (arbitraža), vendar pa se mediacija še posebej v tujini, uporablja v gospodarskih sporih, tako v notranjem kot tudi čezmejnem poslovanju.

3.1 Kaj je mediacija?

Mediacija je alternativa nasilju, samopomoči in sodnim postopkom, razlikuje pa se tudi od svetovanja, pogajanj in arbitraže.³ V bistvu je to zelo generičen pojem, ki se izraža v zelo različnih oblikah. Bistvene značilnosti mediacije so:

- sodelovanje nevtralne tretje osebe,
- spor se skuša rešiti v strukturiranem postopku,
- mediator ne sprejema zavezujoče odločitve,
- zaupnost in
- sporazumna rešitev, usmerjena v prihodnost.

Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah ZMCGZ (Uradni list RS, št. 56/2008) pravi, da je mediacija postopek, v katerem stranke prostovoljno s pomočjo nevtralne tretje osebe (mediatorja) skušajo doseči mirno rešitev spora, ki izvira iz ali je v zvezi s pogodbenim ali drugim pravnim razmerjem, ne glede na to, ali se za ta postopek uporablja izraz mediacija, conciliacija, pomirjanje ali kak drug izraz.

Veliko ljudi si razlaga napačno, da so mediatorji tisti, ki bodo rešili spor. Ključnega pomena pri mediaciji v praksi je, da spora mediator nikoli ne reši na način, da sam rzsodi kdo ima prav. Stranki se morata glede spora sporazumeti sami.

Čeprav gre pri mediaciji za neformalni postopek, ima mediacija kot postopek reševanja sporov določen okvir, ki temelji na podlagi zakonodaje določene države.

³ Šetinc Tekavc, 2002, Sporazumno reševanje sporov v teoriji in praksi, str. 19

Mediacija temelji tudi na nekaterih načelih, med katerimi je najbolj pomembno poudariti načelo zaupnosti, prostovoljnosti in nepristranskosti. Ker je mediacija zelo zaupen postopek, se v primeru, ko ne pride do poravnave, ne pojavijo nobene posledice in možnosti vpliva na kasnejšo pravdo. Prav tako je pomembno, da mediacija ni javna, razen če se stranki ne dogovorita drugače.

Mediacija ni časovno omeja, vendar ima mediator pravico da jo prekine, če se stranki ne približujeta rešitvi. Mediator pa mora pri tem upoštevati zakone in materialno resnico.

3.2 Zgodovina mediacije

Čeprav je mediacija stara toliko kot človeštvo, so že nekoč skušali razreševati spore oziroma pomagati pri razrešitvi spora na sporazumen način.

Najstarejši podatek o uporabi mediacije sega v zgodovino sumerske civilizacije. Že stoletja je mediacija zelo aktivna na območju Azije. Praktično v vseh kulturah se mediacija pojavlja v rodbini oziroma razširjeni družini. Neformalne metode so se ohranile le pri bolj povezanih skupnostih, na primer cerkvenih kongregacijah ter etničnih in religioznih skupinah. V osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je mediacija razširila tudi po Evropi in tako je leta 2007 bila organizirana prva Evropska konferenca mediatorjev na Dunaju.

V Republiki Sloveniji so mediacijo prvič uvedli leta 1994. Leta 2000 so začeli izvajati usposabljanje za mediatorje tudi v okviru Pravno – informacijskega centra nevladnih organizacij, v okviru katerega je v letih 2001 do 2009 začel delovati Center za mediacijo, ki je združeval mediatorje, mediatorke in posameznike, ki so delovali na področju mediacije. Leta 2006 je bilo ustanovljeno Društvo mediatorjev Slovenije, leta 2008 pa je začelo delovati Združenje mediacijskih organizacij Slovenije – MEDIOS. Leta 2010 je bil ustanovljen Slovenski forum za transformativno mediacijo, ki povezuje pravne osebe, ki se zavedajo pomena transformativne mediacije in spodbujajo njen razvoj (Šetinc Tekavc, 2002).

3.3 Kdo je mediator?

Mediatorji so ustrezno strokovno usposobljene osebe, da pomagajo pri reševanju sporov, dostojanstveno in v zadovoljstvo vseh vpletenih.

Mediator je oseba ki:

- vodi proces mediacije,
- udeležencem, ki imajo konflikt pomaga pri medsebojnem pogovoru,
- je nepristranska in nevtralna, kar pomeni, da ne išče rešitev namesto udeležencev v sporu in jim ne svetuje glede razrešitve problema in
- s pomočjo katere udeleženci sami poiščejo rešitev, ki ustreza vsem vpletenim.

Mediator mora izpolnjevati dva temeljna pogoja, to sta nevtralnost in nepristranskost. V primeru, da je mediator na kakršenkoli način povezan s katero izmed strank, to ne pomeni nujno, da mediacije ni mogoče izpeljati. Potrebno pri tem pa je, da sta s tako povezavo pred začetkom mediacije seznanjeni obe stranki.

Pomembno je, da mediator nima nikakršne moči avtoritativno poseči v razmerje med strankama in dokončno odločiti v sporu med strankama. To pomeni, da je mediator zgolj pospeševalec pogajanj med strankama. Uspešna mediacija se zaključi s sprejemom sporazumne rešitve, ki ustreza obema oziroma vsem strankam, stranke pa jo lahko vključujejo tudi v zavezujočo pogodbo, če je potrebno.

Vloga mediatorja je da začne, omogoča oziroma pospešuje pogovore med strankama, strankama tudi pomaga pri pogajanjih, zlasti kar zadeva morebitne probleme s komunikacijo, do katerih običajno prihaja pri nastanku sporov.

Primarna naloga mediatorja je vzpostavitev pogojev, ki spodbujajo pogovor, iskanje možnih rešitev in pogajanje. Med te pogoje poleg procesnih pravil spadajo ambient, zaupanje, ki naj bi ga stranki vzpostavil mediator in podobno.

Mediator je nevtralna oseba, kar pomeni, da ne more nobeni izmed strank svetovati, kaj je v dani situaciji najbolje zanjo. Stranki sta za svojo odločitev odgovorni sami.

3.3.1 Kdo je lahko mediator?

Po Zakonu o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah mediator pomeni »vsako tretjo osebo, ki je zaprosena da vodi mediacijo, ne glede na njen naziv ali poklic. Mediator je lahko **vsakdo, za katerega se udeleženca spora strinjata**, da jima pomaga pri razreševanju spora.

V Republiki Sloveniji splošnih sprejetih standardov ni, so pa bili v začetku leta 2010 sprejeti Standardi za izvajanje mediacijskih usposabljanj, ki jih je sprejelo Združenje mediacijskih organizacij Slovenije – Medios, ki vključujejo tudi **standarde za mediatorje**.

3.4 PREDNOSTI MEDIACIJE

Prednosti mediacije:

- hitrost rešitve,
- učinkovitost,
- nizki stroški,
- udeleženci odločajo,
- obojestransko zadovoljstvo,
- večja zanesljivost dogovora in
- ni negativnih tveganj (Iršič, 2010).

3.4.1 Hitrost rešitve

Hitrost rešitve je odvisna od spornega vprašanja in lahko traja le kratek čas. Neredko se zgodi, da se spor razreši že na prvem srečanju. Največkrat se spor razreši po več srečanjih (2 – 5), lahko pa tudi več, če je spor bolj kompleksnejši ali zaostren. Trajanje je odvisno od kompleksnosti in obsežnosti problematike, zaostrenosti spora ter pripravljenosti in sposobnosti udeležencev za sodelovanje.

3.4.2 Učinkovitost

Uspešnost je različna glede deleža uspešnih mediacij, kot tudi glede kriterija uspešnosti. Rezultati so zelo uspešni in dosegajo tudi do 90% uspešnost. Uspeh je odvisen tudi od kompleksnosti in obsežnosti problematike, zaostrenosti spora ter pripravljenosti udeležencev za sodelovanje.

3.4.3 Nizki stroški

Stroški so za mediacijo relativno nizki zaradi dejstva, da obstaja možnost brezplačne mediacije. Če je mediacija plačljiva, pa stroški še zdaleč ne dosegajo tistih, ki bi nastali z uporabo nekaterih drugih možnosti, kot sta arbitražna ali sodišče.

3.4.4 Udeleženci odločajo o vsebini rešitve

Pri mediaciji za razliko od mnogih drugih postopkov ne določa tretja stran, pač pa o vsebini rešitve, kot tudi o tem, kaj je problem, ki naj bi ga reševali, določajo udeleženci.

3.4.5 Obojestransko zadovoljstvo ali sprejemljivost rešitve

Mediacija je prostovoljna, zato je težko, da bi prišlo do izida, s katerim bi bila ena ali vse strani zelo nezadovoljne. Lahko pride do dogovora, s katerim sta obe strani zelo zadovoljni ali pa do dogovora, s katerim nista povsem zadovoljni. Vsekakor pa je to boljše, kot če bi spor ostal nerazrešen. To pa pomeni, da je zadovoljivo dejstvo, da je prišlo do bolj ali manj uspešnega zaključka nekega spora ali celo spornega obdobja na sporazumen način.

3.4.6 Večja zanesljivost dogovora

Zanesljivost dogovora je veliko večja kot pa zanesljivost izpolnjevanje sklepa avtoritete v podobnem sporu. Tako se poleg nižjih stroškov in večjega zadovoljstva poveča možnost, da bo dogovor dosežen s pomočjo mediacije, tudi izpolnjen.

3.4.7 Ni negativnih tveganj

Mediator je človek, ki mora biti ustrezno usposobljen, da dobro vodi proces. Pri tem ni negativnih tveganj, kar pomeni, da v najslabšem primeru, se pravi v primeru, ko mediacija ni bila uspešna, stanje zaradi mediacije ni slabše, kot je bilo pred začetkom mediacije. Tudi če do rešitve dogovora ne pride, je situacija boljša kot pred mediacijo.

3.5 Vloga odvetnika v mediaciji

Odvetnik ima v sodnem postopku nepogrešljivo vlogo. Zastopa interese svoje stranke, sestavlja vloge, ji pravno svetuje itd. Po zaključenem študiju in po praktičnem usposabljanju mora opraviti še pravniški državni izpit.

Kakšno vlogo ima torej mediator v postopku mediacije oziroma ali stranke v takšnem postopku potrebujejo pravno zastopanje?

a.) Odvetnik kot mediator

»Ali je odvetnik sploh lahko dober mediator, je vprašanje, povezano predvsem z osebnostjo posameznega odvetnika, dejstvo pa je, da odvetniki v tujini kot vir dodatnega zaslužka pogosto vidijo tudi mediacijo, pa tudi v zvezi s projektom mediacije na Okrožnem sodišču v Ljubljani se omenja možnost mediatorjev odvetnikom. V teoriji in praksi ni ustaljenega mnenja o tem, ali mora imeti mediator prvenstveno pravno, tehnično ali kakšno drugo posebno znanje, ali pa je pomembneje, da obvlada predvsem tehnike same mediacije, ki sodijo bolj na področje medsebojne komunikacije, psihologije in podobnih ved.«⁴

V projektu sodišču pridružene mediacije na Okrožnem sodišču v Ljubljani so mediatorji upokojeni sodniki, odvetniki, sodniki in drugi pravni strokovnjaki, ki morajo imeti uspešno opravljena specializirana izobraževanja s področja alternativnega reševanja sporov in uporabe posebnih komunikacijskih pogajalskih tehnik. Podatki o številu in uspešnosti mediacij, izvedenih na Okrožnem sodišču v Ljubljani, pa pričajo o tem, da se mediacija v Sloveniji dobro uveljavlja in je kot projekt uspešen. Iz kvalitativne analize sodišča izhaja, da so stranke in njihovi odvetniki z delom mediatorjev v glavnem zadovoljni.

3.6 Spori, primerni za mediacijo

Ljudje spore v okolju rešujemo sporazumno in sporazumne rešitve so pravzaprav večino naša prva izbira. Zaplete pa se, ko sporazumne rešitve sami ne znamo doseči. Takrat izbiramo različne rešitve, od izogibanja spornemu področju, pritoževanja, poskusa prevlade, manipulacije in izsiljevanja ali pa prekinjanja komunikacije in drugo.

⁴ Šetinc Tekavc, 2002, Sporazumno reševanje sporov v teoriji in praksi, str. 71.

Ker sporov včasih ne znamo sporazumno reševati oziroma jih ne znamo sporazumno razreševati na spoštljiv način, je dobro poskusiti z mediacijo. Geodeti se velikokrat srečujemo z različnimi vrstami sporov, ki jih moramo znati reševati tudi na terenu.

Spori, ki so primerni za mediacijo:

- udeleženca sta v trajnem odnosu in ga nameravata ohraniti,
- hitra rešitev spora bo v korist obema,
- udeleženca se zavedata negativnih vidikov ne – reševanja spora na sporazumen način (sodišče, gospodarska škoda...),
- udeleženca želita zaupen postopek,
- udeleženca si želita biti slišana oziroma upoštevana,
- obstajajo problemi z dokazi,
- spor je tehnično zapleten in terja strokovne rešitve,
- udeležencema bi ustrezale netipične rešitve.

V splošnem je vsak spor med dvema ali več osebami primeren za mediacijo, saj mediacija pomeni pomoč pri sporazumnem reševanju sporov in vsak spor je smiselno vsaj poskusiti reševati na sporazumen način.

Opis sporov, ki so primerni za mediacijo (Iršič, 2010):

1.) Udeleženca sta v trajnem odnosu in ga nameravata ohraniti

Mediacija je zelo primerna metoda za reševanje sporov oziroma konfliktov med osebami, ki so v trajnem odnosu in ga želijo ohraniti. Spori, ki niso sporazumno razrešeni, imajo negativne posledice v nadaljevanju odnosov. Smiselno je, da se spore v odnosih, ki se bodo nadaljevali, poskuša razreševati sporazumno.

2.) Hitra rešitev spora bo v korist obema

Mediacija je primerna, kadar je hitra rešitev spora v korist vsem vpletenim stranem. Mediacija lahko prispeva k temu, da se spor hitro začne razreševati oziroma je razrešen že na enem ali nekaj mediacijskih srečanjih.

3.) Udeleženci se zavedajo negativnih vidikov ne - reševanja sporov na sporazumen način

Ko se udeleženci zavedajo negativnih posledic ne - reševanja sporov na sporazumen način, je mediacija za to najprimernejši način. Če se spor razrešuje na sporazumen način, negativni vplivi nerešenega spora ali negativni vplivi drugačnih načinov soočanja s sporom niso prisotni ali pa so prisotni v bistveno manjši meri.

4.) Udeleženca si želita zaupen postopek

Ker se udeleženca lahko zaneseta na to, da je postopek zaupen, lahko izrazita tudi stvari, ki jih brez te varnosti ne bi izrazila. Za to je mediacija primerna metoda reševanja spora, kadar si udeleženca želita zaupen postopek.

5.) Udeleženca si želita biti slišana oziroma upoštevana

Ko ena ali obe stranki želita izraziti svoje stališče oziroma želita biti slišani in upoštevani v tistem, kar želita povedati, je mediacija zelo primeren način. Če stranki ne moreta izraziti svojih stališč, interesov, doživljanj in biti pri tem slišana, je pri večini drugih postopkov temeljna pomanjkljivost.

6.) Obstajajo problemi z dokazi

Mediacija je zelo primeren način reševanja spora, kadar obstajajo problemi z dokazi, kadar je težko dokazati ali dokazovati določena dejstva, pravice ali če udeleženci tega ne želijo iz takih ali drugačnih razlogov.

7.) Spor je tehnično zapleten in terja strokovne rešitve

Spor je v mediaciji zapleten, kadar gre za taka ali drugačna tehnična ali strokovna vprašanja, pri katerih je potrebno veliko strokovnih znanj udeležencev, druge oblike reševanja sporov pa pravzaprav niso primerne. Odločitev sodišča tudi ne prispeva h kakršnikoli rešitvi tehnično zapletene zadeva, ampak bolj kot ne odloči, kdo ima prav.

3.7 Spori, ki so manj primerni za mediacijo

Obstajajo določeni spori, ki so manj primerni oziroma pri katerih je manj verjetno, da bi bila mediacija uspešna.

Spori, ki niso najbolj primerni za mediacijo so:

- udeleženca sama ne moreta razrešiti spora,
- ena stran je prepričana, da ima prav in druga narobe,
- med vpletenimi so prisotne hujše oblike nasilja,
- sporu grozi zastaranje,
- ena stran želi izrabljati mediacijo,
- moč udeležencev je neuravnotežena in
- ena stran ne želi upoštevati druge strani

Opis sporov, ki niso primerni za mediacijo (Iršič, 2010):

1.) Udeleženci ne morejo sami razrešiti spora

Spor, ki ni primeren za mediacijo je, če udeleženci niso pristojni oziroma pooblaščen za sklepanje dogovora. Pomembno za mediacijo je, da imajo stranke moč skleniti pravnoveljavno pogodbo, saj je dogovor strank cilj in smisel mediacije. Z mediacijo ni smiselno nadaljevati, če se ugotovi, da oseba, ki zastopa eno izmed strank, nima polnomočja skleniti poravnave. Take mediacije ni možno plodno zaključiti z dogovorom strank.

Če se ugotovi, da udeleženci ne morejo rešiti sami problema, lahko oblikujejo skupno strategijo za razreševanje problematike ali raziščejo, koga bi bilo še potrebno vključiti v proces razreševanja.

2.) Ena stran je prepričana, da ima prav in druga narobe

Za uspešnost mediacije ni potrebno priznanje, da nimamo prav. Pomembno je, da smo pripravljeni poiskati tako rešitev, ki bi bila spremenljiva za oba.

Naše razumevanje se lahko v mediaciji reši tako, da razumemo, da je imel tudi drugi prav, ter najdemo rešitev, ki omogoča, da imava oba prav.

3.) Ena stran je prepričana v zmago na sodišču

Mediacija ni mogoča, če je ena stran prepričana v zmago na sodišču, ker je naravnana izključno na svoj prav in hoče vsiliti drugi strani svoja stališča.

Stranka, ki misli da ima prav v vsakem primeru, ni smiselna mediacija, saj pri poravnavi običajno pride do medsebojnega popuščanja strank. Taki primer se stranki zdi nepotreben, saj misli, da bo tako ali tako zmagala.

Spor je primeren za mediacijo, kadar je ena stran pripravljena sodelovati in ji je sporazumna rešitev v interesu.

4.) Med vpletenimi so prisotne hujše oblike nasilja

Lahko se zgodi, da močnejša stranka neformalni postopek izkoristi za svoje koristi in šibkejšo stranko prisili v poravnavo spora v njeno škodo.

Najhujša oblika je, kadar so med vpletenimi prisotne hujše oblike nasilja, oziroma kadar je druga stran celo ustrahovana. V takem primeru ni mogoče opravljati postopka mediacije, ker je težje razviti konstruktivno sodelovanje med udeleženi.

Mediacija v takem primeru je mogoča, če sta oba udeleženca pripravljena sodelovati oziroma če je storilec pripravljen na iskanje skupne rešitve.

5.) Sporu grozi zastaranje

Če sporu grozi zastaranje, je potrebna vložitev tožbe, saj začetek mediacije nima tega učinka. Če se vloži tožba je možno izvesti postopek mediacije med trajanjem sodnega postopka oziroma čakanja, da pride primer na vrsto.

Če sporu grozi zastaranje to v Republiki Sloveniji ureja Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah. Nekatere države tega ne poznajo, zato je tam možno, da med postopkom mediacije zadeva zastara, če ni bil ob tem sprožen še drug ustrezen postopek.

6.) Ena od strani želi izrabljati mediacijo

Če stranka sodeluje v mediaciji na nepošten način oziroma ne spoštuje zaupnosti, se ne drži dogovorov in tudi če je nepoštenost pri eni ali obeh straneh, potem taka mediacija nima pomena.

V nekaterih primerih je prisotna želja po zavlačevanju, ki je lahko več kot očitna, pa se kljub temu v mediaciji izmenjajo določene informacije in pogledi, ki prispevajo k boljšemu razumevanju problematike. Če se zaostrenost spora zmanjša, se spor na mediaciji ali po njej razreši sporazumno.

7.) Moč udeležencev je neuravnotežena

V primeru neravnovesja moči strank nekateri avtorji vidijo edino možnost sodno pot, kjer bo sodišče lahko avtoritativno vzpostavilo to ravnovesje. Takšen spor ni neprimeren za mediacijo, je pa vsekakor proces in njegovo vodenje precej težje, kot če bi bila udeleženca približno enako močna. Moč v tem primeru se nanaša lahko na osebnostno moč, finančno moč, povezanost z otroki, socialno moč, podporo sodelavcev itd.

8.) Ena stranka ni pripravljena upoštevati druge strani

Temelj za mediacijo je pripravljenost na upoštevanje druge strani. Če nekdo na to ni pripravljen, na ta način oteži konstruktivni potek procesa iskanja sporazuma. Tak spor je lahko tudi primeren za mediacijo, saj se lahko ta začetna naravnost med potekom mediacije spremeni in lahko tisti, ki prej ni bil, postaja vedno bolj pripravljen prisluhniti in upoštevati drugo stran.

3.8 Postopek mediacije (kako rešimo spor?)

V pravni teoriji avtorji različno delijo mediacijo. Delijo jo na več faz, ki pa niso nujno zaporedne, saj določene aktivnosti potekajo skozi celoten postopek mediacije. Običajno stranki prilagodita potek mediacijskega postopka naravi tako, da se v celoti dogovorita za lastni postopek.⁵

3.8.1 Faze mediacije

Prikazane bodo faze mediacije, kot si sledijo v mediacijskem postopku. Pomembno je, da upoštevamo, da se mora pred prehodom v vsako naslednjo fazo uresničiti posamezno postopkovno pravilo.

3.8.2 Prva poizvedba : pritegnitev strank

Prva izmed takih faz in hkrati kritična faza vsake mediacije je pritegnitev strank. V nasprotju s sodnimi postopki o mediaciji večina ljudi ničesar ne predstavlja. Pojavlja se vprašanje, ali bi taka metoda sploh pomagala pri razrešitvi konkretnega spora, zato se pogosto pojavi, da gredo ljudje s svojim sporom raje pred sodišče.

Pomembna sta dva problema pri fazi pritegnitev strank:

- neobveščенost odvetnikov, ki stranki niso sposobni svetovati, ali je mediacija primerna za konkreten spor ali ne, ob tem pa so tudi negotovi, kakšna bi bila v mediaciji njihova vloga in
- stranka se nasprotni stranki boji predlagati mediacijo, da je ta ne bi razumela kot znak njene šibkosti in slabe pogajalske pozicije.

V tej fazi je bistvenega pomena, da stranka dobi pravo in zaupanja vredno informacijo v pravem trenutku. Stranki se mora nuditi pomoč pri pritegnitvi nasprotne stranke. Ta faza odpade, če gre za s sodiščem povezano mediacijo. V tem primeru stranki pritegne sodišče.

⁵ Šetinc Tekavc, 2002, Sporazumno reševanje sporov v teoriji in praksi, str. 42

3.8.2.1 Dogovor o mediaciji

Mediator mora v tej fazi skleniti pogodbo s strankama o mediaciji, ki je pravno gledano zelo pomembna. Iz te pogodbe izhajajo njene obveznosti ter profesionalna skrbnost na podlagi katere lahko nosi odgovornost. V pogodbi so vključene določbe o tem:

- med katerimi strankami bo mediator posređoval,
- kakšne so njegove pristojnosti glede na različne tipe mediacije,
- ali mora podatke obdržati v tajnosti,
- ali je lahko v morebitnem poznejšem postopku poklican za pričo in
- kolikšen je njegov honorar ter kdo ga plača.

Dogovor o mediaciji ima dva vidika:

- najprej gre za pogodbo med mediatorjem in strankama in
- kasneje pa za dogovor med strankama o tem, da bosta uporabili proces mediacije za začetek pogajanj med njima.

Delo, ki ga opravi mediator, je storitev pomoči pri razreševanju konkretnega spora med strankama. Mediator ne odgovarja za uspeh, ampak gre za obligacijo truda oziroma prizadevanja, kjer mora mediator za izpolnitev svoje obveznosti iz pogodbe o mediaciji zgolj izkazati potrebno profesionalno skrbnost, s tem pa je njegovi zavezi zadoščeno. Če se mediacija ne zaključi s sporazumom strank, ga ni mogoče klicati na odgovornost.

Če povzamem, mediacija ne pomeni povezava med mediatorjem in udeležencema v sporu, ampak tudi povezavo med strankama, njuno zavezo, da se bosta trudili razrešiti nastali spor med njima na miren način, s pogajanjem.

Če ima stranka brez namena razrešiti nastali spor, je lahko nasprotni stranki odškodninsko odgovorna v smislu 20. člena Obligacijskega zakonika.

3.8.2.2 Predhodni stiki in priprave

V tej fazi gre za proces določitve kraja in datuma mediacije, kdo bo zastopal na primer gospodarski subjekt pri mediaciji, pri čemer je pomembno, da mora imeti zastopnik pooblastilo za sklenitev dogovora. Stranki se običajno dogovorita tudi za čas trajanja posameznega sestanka z mediatorjem, lahko pa tudi za maksimalno trajanje mediacijskega postopka.

Stranki v tej fazi pošljeta mediatorju svoja stališča glede spora in dokumentacijo, ki ta stališča podpira.

3.8.2.3 Srečanje s strankama/strankami

Pri tej fazi mediator seznanj z načeli, procesnimi pravili in osnovami mediacije. Mediatorja zanima, ali sta stranki že pred tem kdaj sodelovali v mediaciji in ali sta s to obliko ARS (alternativno reševanje sporov) že seznanjeni.

Če se stranki prvič srečujeta z mediacijo, je pomembno, da ju mediator opozori na zaupnost, seznanj z vlogo v mediaciji, pogoji, pod katerimi se mediacija konča, na kakšen način sodelujejo njuni pravni zastopniki in podobno.

Mediator se v tej fazi izogiba uporabi žargona in tako uporablja razumljiv in opisen jezik. Vzpostavi se tudi raven formalnosti postopka, ki je odvisna od tega, v kakšnem okviru poteka mediacija, kdo so stranke, v kakšnem medsebojnem razmerju so in podobno. Če mediator to fazo preskoči se lahko zgodi, da mediacija ne bo uspešna.

Mediator lahko v tej fazi že tako ustvari skupno točko, s katere lahko stranki pozneje izhajata. Pomembno je, da se že takoj na začetku poskuša vzpostaviti zaupanje strank do mediatorja in druga do druge, k temu pa pripomore tudi ustrezna razložitev zaupnosti postopka mediacije.

3.8.2.4 Faza ugotavljanja dejstev

Ta faza izmed vseh najbolj spominja na sodni postopek, čeprav veliko razliko predstavlja odsotnost klasičnega dokazovanje z dokumenti in pričami. Namen te faze je, da obe stranki razpolagata z enakimi informacijami. Pri tem natančno vesta, katera vprašanja so tista, ki so med njima sporna, pa tudi glede katerih vprašanj spora ni.

Faza ugotavljanja dejstev se razdeli na dva dela:

1.) Stranki predstavita svoji poziciji v sporu

Mediator da vsaki stranki možnost, da predstavi svoj pogled na spor. Kako to stranki storita, je odvisno od konkretnega mediatorja in konkretnega spora. Včasih zadostuje za to že pisni material, ki sta ga poslali stranki mediatorju v pripravljalni fazi, če to postopek dopušča. Odvisno je od tega, ali postopek dopušča predhodno predložitev dokumentacije. Od vsakega posameznega mediatorja je odvisno, koliko časa ima stranka za ustno predstavitev, ki jo lahko pripravi tudi odvetnik.

Mediator lahko tudi zastavi stranki vprašanja, vendar ne smejo biti v obliki navzkrižnega zasliševanja, ampak bolj pojasnjevalne narave, mediator pa ob tem poskuša preprečiti sovražnost in antagonizem med strankama. S tem se kasneje postopek lažje izpelje. Stranki morata razložiti svoj pogled na spor brez prekinitev, zato je v tej fazi bolje, če stranki ne naslavljata svojih uvodnih nagovorih druga na drugo, ampak govorita z mediatorjem.

2.) Zbiranje informacij

V tej fazi mediator zbere veliko podatkov. Mediatorji v ta namen uporabljajo tehnike aktivnega poslušanja. Pomembno je, da mediator obvlada različne tehnike postavljanja vprašanj. Mora pa znati tudi zapisovati podatke tako, da ob tem vseeno spremlja in vodi proces.

Faza se zaključi takrat, ko mediator ugotovi bistvo spora, kje so glavna nesoglasja, konflikti, kaj vsak izmed udeležencev želi in česa na noben način noče sprejeti.

Mediator tudi skozi nadaljnji postopek pridobiva informacije. V nasprotju s sodiščem ni omejen le na dokaze o sporu, ampak poskuša razumeti tudi pravne interese strank, ki jih stranke običajno ne razkrijejo.

3.8.2.5 Faze reševanja problemov

Stranki v tej fazi poiščeta rešitev za njun primer. V tej fazi zaporedno ali vzporedno potekajo različne aktivnosti, ki naj pripeljejo do tega, da bosta stranki svoj spor rešili na sporazumen način.

1.) Definiranje problema

Stranki pogosto zagovarjata svoje stališče, od katerega nočeta odstopiti. Mediator mora strankama pomagati, da ugotovita, kateri so vzroki za takšno stališče. Prav tako mora mediator pomagati strankama, da se ne osredotočata na pozicije, stališča. V fazi definiranja spornih vprašanj je potrebno poiskati srž problema, ki pogosto ni takoj navzven opazna.

V primeru, da mediator ugotovi, da je spornih vprašanj več, mora v tem primeru uporabiti vrstni red reševanja problemov skupaj s strankami. Mediator, ki ne želi ničesar prepustiti naključju, bo skrbno pretehtal vprašanje, kaj je smiselno obravnavati najprej. Ali je to problem, ki je najbližje rešitvi, ali morebitni problem, ki je za stranki najbolj težaven, ali pa bo v dogovoru s strankama urnik oblikoval kako drugače. Mediator mora imeti popolno podporo strank, zato morata stranki aktivno sodelovati, saj je to zelo pomembno pri določanju vrstnega reda obravnavanja spornih vprašanj.

2.) Predlaganje možnih rešitev

Po uspešnem zaključku ugotovitve problema med strankama, je na vrsti predlaganje možnih rešitev. V tej fazi se postavlja vprašanje: »Kakšen način je najučinkovitejši za zadovoljitev interesov obeh strank?»

Pri iskanju odgovora morata sodelovati obe stranki, pri oblikovanju možnih rešitev pa se ni potrebno omejevati zgolj na že obstoječe možnosti ali možnosti, kakšne bi bile mogoče pred sodiščem, ampak mora mediator spodbujati stranki, da iščeta nove možnosti tudi izven sistema, v katerem sta se gibali dotlej.

Po opredelitvi možnosti je čas za ovrednotenje predstavljenih možnosti. Stranki morata ugotoviti, da ena izmed možnosti pomeni realno, jasno in pošteno rešitev njunega spora. Ugotoviti morata, ali je možnost dejansko ali pravno izvedljiva, kako bi se obnesla dolgoročno, kako bodo morebitne spremenjene okoliščine vplivale na to rešitev, ali bo rešitev vplivala tudi na tretje osebe in drugo.

3.) Pogajanja med strankama

Ta faza je najbolj ključna faza mediacije. Če mediator opazi, da pogajanja med strankama ne napredujejo več, organizira srečanja z vsako stranko posebej. Mediator ima na skupnih sestankih ali ločenih srečanjih na razpolago mnogo tehnik. Strankama lahko vzpostavi skupne interese in s tem poskuša vzpostaviti odnos sodelovanja in ne tekmovanja. Mediator lahko stranki spodbuja k iskanju možnih opcij, izboljša zaupanje med strankama, včasih z drugimi besedami predstavi stališče stranke in tako predstavi stvar v drugi luči. Eden izmed načinov je, da si stranka lahko da duška in izrazi jezo ali kaka druga čustva, kar lahko pomeni konec običajnih pogajanj. Mediator mora pri tem paziti, da je ravnovesje med strankama ohranjeno in pogajanja spet spelje na pravo pot.

Mediator lahko v določenih primerih oceni stanje spora med strankama. Čeprav ocena ni zavezujoča, predstavlja nevarnost, da bi se stranki zaradi avtoritativne vloge mediatorja počutili prisiljeni v tako rešitev. Večina mediatorjev se zato taki oceni izogiba oziroma jo uporabi kot zadnje sredstvo.

4.) Ločeno srečanje

Ločeno srečanje pomeni, da stranki druga drugi ne želita razkriti določenih informacij, brez teh informacij pa spora ni mogoče rešiti. Nekatere stranke se bojijo za svoje stališče, zato niso pripravljene izdati problema v skupnem srečanju. Mediator lahko nakazane rešitve brez škode skozi primerna vprašanja preizkusi na nasprotni stranki.

Ločena srečanja so običajno zaupna, zato lahko mediator te informacije, ki jih je pridobil od stranke, razkrije le s privoljenjem stranke. Velika verjetnost je, da bo stranka, ki si resnično želi rešitve spora, te informacije zaupala mediatorju. Ločeno srečanje ima torej lahko tudi nekatere prednosti. Slabost ločenih srečanj je, da bo ločeno srečanje z eno izmed strank lahko povzročilo občutek pristranskosti pri nasprotni stranki. Največji problem predstavlja čas, ki ga z nasprotno stranko prebije mediator. Tedaj lahko dobi stranka vtis, da je mediator bolj naklonjen nasprotni stranki, kar lahko povzroči izgubo zaupanja, s tem pa se tudi verjetnost, da se bo spor razrešil, zmanjša.

V primeru nesoglasja na skupnem srečanju, mediator prekine srečanje in vsako stranko posebej povabi na ločeno srečanje. Tam mu vsaka izmed strank razkrije vzrok nesoglasja in kaj si stranka v resnici želi. Običajno mediator obiskuje stranki le za kratek čas, z njima izmenjuje informacije in skuša ugotoviti, kaj dejansko predstavlja problem, prenaša

morebitne ponudbe in tako dalje. S temi informacijami si mediator poskuša pomagati pri reševanju sporazuma in poskuša smiselno speljati pogajanja. Stranka običajno ne predlaga rešitve, ampak pomaga najti možne rešitve. Stranki kasneje sami, s pogajanjem (neposrednimi ali mediatorjevimi izmeničnih obiskov strank) dosežeta ustrezno rešitev.

5.) Strategije v primeru, ko se pogajanja znajdejo v slepi ulici

Ta faza ni posebna v postopku mediacije, saj se zastoji v pogajanjih lahko zgodijo kadarkoli od začetnih stikov dalje. Mediator mora biti na to pripravljen in poskrbeti, da se pogajanja spet vzpostavijo in po možnosti izpeljejo do sporazuma strank. Reševanje z mrtve točke pogajanj predstavlja eno izmed komunikacijskih sposobnosti mediatorja, ki presega okvir tega dela, ki naj bi prvenstveno predstavilo pravne in organizacijske vidike mediacije.

Mediator lahko stranki opozori, kakšni bodo stroški in druge negativne plati, če se stranki ne poravnata. Mediator lahko tudi predlaga (če gre za premoženjske zahteve), da stranki razliko razdelita na pol. Stranki lahko mediatorju tudi povesta, do kod sta pripravljena iti in če se ponudbi prekrivata, je pogajanja spet mogoče oživiti.

3.8.2.6 Zaključek mediacije

Ko stranki razrešita vsa sporna vprašanja in v celoti dosežeta dogovor, ki ga v tej zaključni fazi lahko zapišeta in podpišeta, se mediacija zaključi. Mediacija se lahko zaključi tudi manj uspešno:

- če stranki ne najdeta skupnega jezika in gresta glede vseh ali spornih vprašanj na sodišče (pred arbitražo) ali
- pa se odločita poskusiti kakšno drugo metodo alternativnega reševanja sporov (ARS).

Mediacija se konča (13. Člen zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah (ZMCGZ), Ur.l. RS, 56/2008):

- če je sklenjen sporazum o rešitvi spora, z dnem sklenitve tega sporazuma,
- če se stranke ne sporazumejo o imenovanju mediatorja v 30 dneh od začetka mediacije, z iztekom tega roka,
- če mediator po posvetovanju s strankami izjavi, da nadaljevanje postopka ni smiselno, z dnem te izjave,
- če stranke pisno izjavijo mediatorju, da je postopek zaključen, z dnem te izjave in

- če ena stranka pisno izjavi drugim strankam in mediatorju, da je postopek zaključen, z dnem te izjave. Če v postopku sodeluje več strank, ki so pripravljene mediacijo med seboj nadaljevati, se mediacija konča samo za stranko, ki je podala izjavo.

3.8.2.7 Sporazum

Po vsakem uspešnem zaključku mediacije stranki dosežeta sporazum. Od vsakega posameznega spora je odvisno, ali bo sporazum zapisan ali usten, zavezujoč ali ne, pogojen, samo načelen ali nadroben in kdo ga bo zapisal.

Stranki morata pri pisanju sporazuma oziroma načrta bodočih donosov aktivno sodelovati. Potrebno je omeniti še, da se mediacija lahko uporabi na katerikoli ravni spora. Lahko se uporabi tudi kadarkoli tekom sodnega ali arbitražnega postopka, če stranki želita proučiti možnost za poravnavo. Mediacija se pogosto bolj kot sredstvo za reševanje sporov uporablja v smislu načina za preprečevanje nastanka spora. Pomoč mediatorja stranki poiščeta zlasti takrat, kadar zastanejo njuna neposredna pogajanja o sklenitvi določenega sporazuma, ki je v njunem ekonomskem interesu.

3.8.2.8 Faza po koncu mediacije

Časovno lahko v postmediacijsko fazo spada tudi pravno oblikovanje sporazuma med strankama, še posebej če gre za kompleksnejšo zadevo. Organizacija ARS (alternativnega reševanja sporov) ali posamični mediator po koncu mediacije ohrani stik s strankama in ima določene funkcije v zvezi z doseženim sporazumom. Če mediator v časovnih intervalih pregleda izvajanje doseženega sporazuma, kar strankama pomaga, da ostaneta v stiku s prvotno odločitvijo, je lahko tako za mediatorja, kot za stranke izredno koristno. Mediator se lahko tudi s strankama periodično sestaja, kar pa je pomembno za mediatorja, da na ta način dobi povratno informacijo, ki mu koristi v tem in bodočih procesih, v katerih bo igral vlogo posrednika.

3.9 Temeljna načela mediacijskega postopka

Mediacijski postopek je neformalen, vendar ima določeno strukturo, kar pomeni, da mora vseeno potekati po določenih fazah in ob upoštevanju temeljnih načel.

Načela so direktive, smernice, ki so usmerjene proti določenemu cilju. Če imamo opravka z dvema ali več strankami, je treba določiti pravila procesa reševanja tega spora. Iz ciljev mediacije izhajajo tudi nekatera načela. Stranke se lahko o teh načelih dogovorijo v pisni pogodbi. Če tega ne storijo, veljajo določbe ZMCGZ (Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah), ki jih mora mediator upoštevati (Iršič, 2010).

3.10 Načelo zaupnosti postopka

Če ne pride do poravnave, postopek mediacije nima posledic za pravdo. Postopek mora biti zaupen tako v razmerju mediator – stranka, kot v razmerju mediator – sodnik, ki bo zadevo obravnaval. V ZMCGZ ni določena sankcija, če katera izmed strank ali mediator to načelo krši, seveda pa obstaja odškodninska odgovornost po Obligacijskem zakoniku. Zadnje čase se že v pogodbi napiše, da bo kršitelj, če načela o zaupnosti ne bo upošteval, plačal odškodnino.

3.10.1 Razmerje mediator – stranka

Stranka mediatorju zaupa in mu na ločenem sestanku lahko pove vse, česar pred drugo stranko ne bi izrekla. Načelo zaupnosti je podkrepljeno z načelom tajnosti, saj postopek ni odprt za javnost in tretje osebe ne morejo poslušati mediacije. Če tretje osebe vseeno poslušajo mediacijo, morajo podpisati izjavo o zaupnosti, stranke pa izjavo o soglasju.

3.10.2 Načelo nepristranskosti mediatorja

Če bi okoliščine vzbujale dvom o nepristranskosti mediatorja, potem mediator ne sme opravljati te funkcije. To mora mediator takoj razkriti strankam. Gre namreč za razloge, če je mediator stranka, njen zakoniti zastopnik ali pooblaščenec, v razmerju sozavezanca ali regresnega zavezanca, če je bil v isti zadevi že zaslišan kot priča ali če je pooblaščenec z mediatorjem v krvnem sorodstvu v ravni vrsti do kateregakoli kolena.

Stranki morata doživeti mediatorja kot nepristranskega, pa čeprav za njega poznanstvo ne predstavlja ovire za mediacijo.

Če se v postopku mediacije pojavi dvom o mediatorjevi nepristranskosti, lahko stranki predlagata njegovo izločitev. Če pa gre za zasebno mediacijo, ki poteka izven določenega programa, pa se mora s tem spoprijeti mediator.

3.10.3 Načelo prostovoljnosti

To načelo prostovoljnosti velja v vseh fazah postopka. Velja tudi glede sprejema ponudbe sodišča kot med trajanjem mediacije. Vsak mediator ali stranka lahko umakneta soglasje in zadeva se odstopi pred razpravljajočega sodnika. V primeru, da umakneta soglasje med trajanjem mediacije, mora mediator poskrbeti, da se stranki razideta mirno.

Mediator prekine mediacijo takrat, ko vidi, da se stranki oddaljujeta od rešitve. Temeljno vodilo mediacije je, da slednja strankama ne sme škoditi, če že ne more koristiti.

3.11 VRSTE MEDIACIJE

Mediacijo lahko delimo na različne kriterije. Ti kriteriji so mediacijski prostor, model, glede na področja, glede na ponudnika (interna mediacija, sodišču pridružena mediacije...) in glede na obliko.

3.11.1 Aktivna in pasivna mediacija

Organizacije, ki nudijo storitve ARS lahko različno gledajo na to, kaj mediator sme in česa ne. Nekateri se nagibajo k temu, da mora biti mediator nevtralna oseba, ki pa se lahko doseže samo tako, da mediator ne izraža mnenja, pač pa prepusti strankam, da se odločita sami.

Glede na vlogo mediatorja torej ločimo med pasivno in aktivno mediacijo oziroma mediacijo, v kateri mediator pospešuje pogajanja. Lahko tudi ločimo med mediacijo, kjer mediator strankama v sporu pomaga k sklenitvi dogovora.

Močnejša ali šibkejša vloga mediatorja je odvisna od cilja mediacije. Cilj pri sodišču pridruženo mediacijo je zmanjševanje sodnih zaostankov, kar lahko vpliva na kakovost postopka. Na strategijo mediatorja v postopku vplivajo tudi njegova osebnost, njegova izobrazba in pretekle izkušnje. Mediatorjevo vlogo lahko začrta tudi sama narava in vrsta spora, prisotnost ali odsotnost trajnosti, odnos med strankama in podobno.

3.11.2 Zasebna in s sodiščem povezana mediacija

Mediacija je alternativna metoda reševanja sporov, zato je običajno, da je prepuščena zasebnim ponudnikom ARS storitev. Zaradi javnega interesa večina držav spodbuja rabo metod ARS, saj je tako pričakovati zmanjšanje zadev na povsod prezaposlenih sodiščih. Zato se je izoblikoval pojem s sodiščem povezana mediacija. Ta vrsta mediacije z zasebnega področja prehaja na javno. Sodišče udeležencem v sporu lahko naloži udeležbo na mediaciji, še preden se bo sodni postopek nadaljeval. Problem pravne narave predstavlja možnost kršitve pravice do sodnega varstva, če se stranko obvezno napoti na mediacijo. To je precej preseženo, saj sodišče strank v mediaciji ne more prisiliti k sporazumu, prisili jo lahko samo na sodelovanje v mediaciji. To predstavlja problem, saj stranka, ki je bila prisiljena k mediaciji, ni motivirana za reševanje spora, zato ostaja v mediaciji pasivna, saj ne more pristopiti k pravilnemu reševanju problemov. To pomeni da je lahko manj verjetno, da bo mediacija uspešna.

Pozitiven rezultat mediacije v celoti temelji na prostovoljnosti in motiviranosti strank za rešitev spora, zato da bi se izognili dražji sodni poti, kar pa nikakor ni pot do učinkovitega izvensodnega reševanja sporov.

Ena izmed možnosti je tudi, da se sodišču pridružene mediacije zgolj ponudi in priporoča, od volje strank pa je odvisno, ali se bodo mediacije udeležile ali ne. Za začetek sodnega postopka tako ni nobene ovire, možno pa je, da tožena stranka postopek mediacije izkoristi za zavlačevanje postopka. Potrebno je najti primerno ravnotežje med načelom obveznosti in prostovoljnosti. Sodišče lahko napoti stranke po lastni presoji v alternativni postopek mediacije ali kakšen drug postopek alternativnega reševanja sporov. V ta namen že sproženi sodni postopek prekine, sodelovanje strank v takem postopku pa je obvezno.

Najbolje pri sodišču pridruženi mediaciji bi bilo, če mediator ne bi bil sodnik, ampak vsaj nekdanji sodnik, še učinkovitejše pa, ko bi se oblikovala lista mediatorjev, lahko tudi profesionalcev iz zasebnih ustanov, seveda ob predpogoju nadzora nad kakovostjo njihovega dela.

Sodišču pridružena mediacija se lahko izvaja na več načinov (Iršič, 2010):

- mediacija, ki jo izvaja sodno osebje (izvajajo jo sodniki, ki ne sodijo o postopku, strokovni sodelavci ali drugo kvalificirano osebje),
- mediacija, ki jo izvaja od sodišča pooblaščená neprofitna organizacija (sodišče sklene pogodbo z neprofitno organizacijo, ki bo prevzemala primere, ki jih bo nanjo napotilo sodišče),
- mediacija, ki jo izvajajo s strani strank plačani mediatorji,
- mediacija, ki jo izvajajo od sodišče plačani zasebni mediatorji s sodnega seznama,
- mediacija, ki jo izvajajo prostovoljci, ki so pod nadzorom sodišča in
- mešani modeli (mediacijo izvajajo sodniki ob svojem rednem delu).

4 POSTOPEK MEDIACIJE PRI SLUŽBI ZA ALTERNATIVNO REŠEVANJE SPOROV (SARS)

4.1 Začetek postopka

(1) Sodnik po prejemu odgovora na tožbo povabi stranke v postopek mediacije, razen kadar oceni, da zadeva ni primerna za mediacijo. Če stranke podajo soglasje za začetek postopka mediacije, sodnik prekine sodni postopek za čas, ki ne sme biti daljši od 3 mesecev, spis pa nemudoma odstopi službi za alternativno reševanje sporov (SARS).

Sodnik sme kadarkoli zahtevati, da se stranke osebno udeležijo informativnega naroka o mediaciji.

(2) Če v primeru dveh strank **ena stranka ne da soglasja oz. poda nesoglasje za postopek mediacije**, sodnik ali strokovni sodelavec odredi, da vpisovalec oddelka stranko, ki je dala soglasje, obvesti, da nasprotna stranka soglasja ni dala oziroma je podala nesoglasje in se zato postopek mediacije ne bo izvedel.

Če v primeru dveh strank **ena stranka ne da soglasja za postopek mediacije v predpisanem roku**, lahko sodnik ali strokovni sodelavec vpisovalcu oddelka odredi, da se stranko, ki ni dala soglasja, ponovno pozove, da soglasje poda v roku, ki je določen v pozivu (temu ustrezno se podaljša koledar). Nato vpisovalec na sodnem spisu ter v vpisniku zaznamuje, katero od strank je ponovno pozval k podaji soglasja.

Če je v zadevi udeleženih več strank in **samo nekatere med njimi (manj kot pol) soglasja za mediacijo ne podajo**, o tem ali se stranko ponovno poziva k podaji soglasja oz. ali se mediacija vendarle opravi, glede na naravo zahtevka in po pridobitvi mnenja strank ter vodje programa odloči zakoniti sodnik.

Če v primeru dveh strank **nobena od strank ni dala soglasja**, mora to vpisovalec oddelka na sodnem spisu ter v vpisniku označiti ter spis vrniti sodniku, ki zadevo obravnava. V tem primeru vpisovalec oddelka ne obvešča stranke oz. jih obvešča le, če ji tako odredi sodnik ali strokovni sodelavec.

(3) Mediacijo lahko predlagajo tudi stranke. Tudi v tem primeru jim sodišče pošlje soglasje k začetku postopka mediacije in informativno listino o mediaciji.

(4) V mediacijskem spisu so le soglasja, podatki o strankah, pooblaščenih, mediatorju in njihove telefonske številke, podatki o mediacijskih sestankih in poravnavi ali sporočilo o umiku soglasij in obračun stroškov.

Če v času, ko je sodni spis v SARS, prispejo kakšne vloge ali pisanja, vpisnik oddelka, kamor je vloga prispela, o tem obvesti SARS, ki sodni spis vrne temu oddelku za toliko časa, da se vpiše prispela vloga, potem pa se spis spet vrne SARS.

(5) Na predlog mediatorja, strank ali zaradi posebne zahtevnosti zadeve, lahko vodja službe ARS odloči, da postopek mediacije vodita mediator ali dva oziroma več mediatorjev.

(6) Vpisovalec službe ARS takoj obvesti mediatorja o tem, da mu je bila dodeljena zadeva v mediacijo. Mediatorju se na njegovo zahtevo v mediacijski pisarni izroči sodni spis na vpogled. V kolikor mediator zaradi zahtevnosti zadeve potrebuje zaradi priprave na mediacijsko srečanje spis pri sebi, se mu v mediacijski pisarni na njegovo izrecno zahtevo spis izroči. Mediator je v tem primeru dolžan spis vrniti po prvem mediacijskem srečanju.

O prispelih pisanjih, ki se nanašajo bodisi na civilni spis ali mediacijski spis ter njihovi vsebini, se mediatorja sproti obvešča.

Mediator je dolžan zaradi vodenja posebne evidence vpisovalca službe ARS redno obveščati o mediacijskih srečanjih, za katera se s strankami dogovori sam.

(7) V primeru prošnje za preklic mediacijskega srečanja SARS opravi pisni preklic (obvesti o preklicu nasprotno stranko in pooblaščenca) ter o preklicu nemudoma obvesti mediatorja in komediatorja. Dolžnost mediatorja je, da kontaktira s stranko, ki je srečanje preklicala in po potrebi z nasprotno stranko ter preveri, ali med strankama sploh še obstoji interes za mediacijo. Če ugotovi, da ta interes obstaja, s strankama dogovori nov termin srečanja, datum pa javi v mediacijsko pisarno, ki po naročilu mediatorja po potrebi opravi novo vabljenje strank.

(8) Postopek za mediacije teče toliko časa, dokler o njegovi smiselnosti obstaja soglasje med strankami in mediatorjem, vendar ne več kot določa sklep o napotitvi.

(9) V primeru, da pride v mediaciji do soglasja strank za sklenitev sodne poravnave izven poslovnega časa sodišča, je možen podpis poravnave takoj in sicer poravnavo podpiše sodnik, čigar je spis oziroma drugi sodnik civilnega oddelka.

V kolikor podpis poravnave ni možen takoj, mediator pripravi osnutek poravnave, ki ga mediator in stranke podpišejo, hkrati pa mediator določi termin, ko se bo pred sodnikom zapisala sodna poravnava.

En izvod sodne poravnave se vloži v civilni spis, en izvod pa v mediacijski spis.

Sodniku, katerega zadeva se konča z uspešno mediacijo, se prizna tak obseg dela, kot se prizna po merilih sodnega sveta.

Mesečni obseg opravljenega dela pri sklenitvi poravnav v programu ARS se prikaže pri mesečni statistiki na matičnem oddelku.

(10) Ob zaključku mediacijskega postopka se vsi dokumenti, vezani na postopek mediacije, uredijo in se mediacijski spis izloči iz sodnega spisa ter se hrani in arhivira posebej. V sodnem spisu ostane samo originalna podpisana sodna poravnava ali umik tožbe in obrazec, na katerem vpisovalec SARS navede, kdaj je bil spis poslan v mediacijo, način rešitve in datum odredbe, ko se spis vrne sodniku.

(11) Če stranki mediacije ne zaključita s sodno poravnavo o vseh zahtevkih (delna sodna poravnava) ali umikom tožbe ali če mediator oceni, da postopek mediacije ni več smiseln in umakne soglasje ali če soglasje umakne katera od strank, se zadeva vrne v redni postopek, kjer se obravnava v skladu s pravili o vrstnem redu obravnavanja zadev. Vpisovalec SARS na spisu za mediacijo označi, da mediacija ni bila uspešna in postopek mediacije zaključi, sodni spis pa nemudoma vrne nazaj na matični oddelek.

Zadeve v rednem postopku ne sme obravnavati sodnik, ki je v isti zadevi nastopil kot mediator.

(12) Mediacijski spisi se hranijo v arhivu SARS – za dve leti, nato se odstopijo v trajni arhiv sodišča.⁶

⁶Pravilnik in navodila o postopku mediacije pri okrožnem sodišču na Ptujju, okrajnem sodišču na Ptujju in okrajnem sodišču v Ormožu (postopek mediacije, str. 6)

PRAKTIČEN PRIMER:

V času nastajanja diplomske naloge smo imeli v geodetskem podjetju, kjer sem zaposlen, spor med sosednjima lastnikoma parcel. Sodišče je izdalo sklep »priloga A« o imenovanju izvedenca v nepravdni zadevi.

Vsi prisotni so se zbrali na kraju samem, tudi oba lastnika, njuna odvetnika, priče, sodni izvedenec in zapisnikar. Nato je bila opravljena ureditev meje med obema parcelama. Lastnika se tudi po opravljenih meritvah nista strinjala s potekom meje.

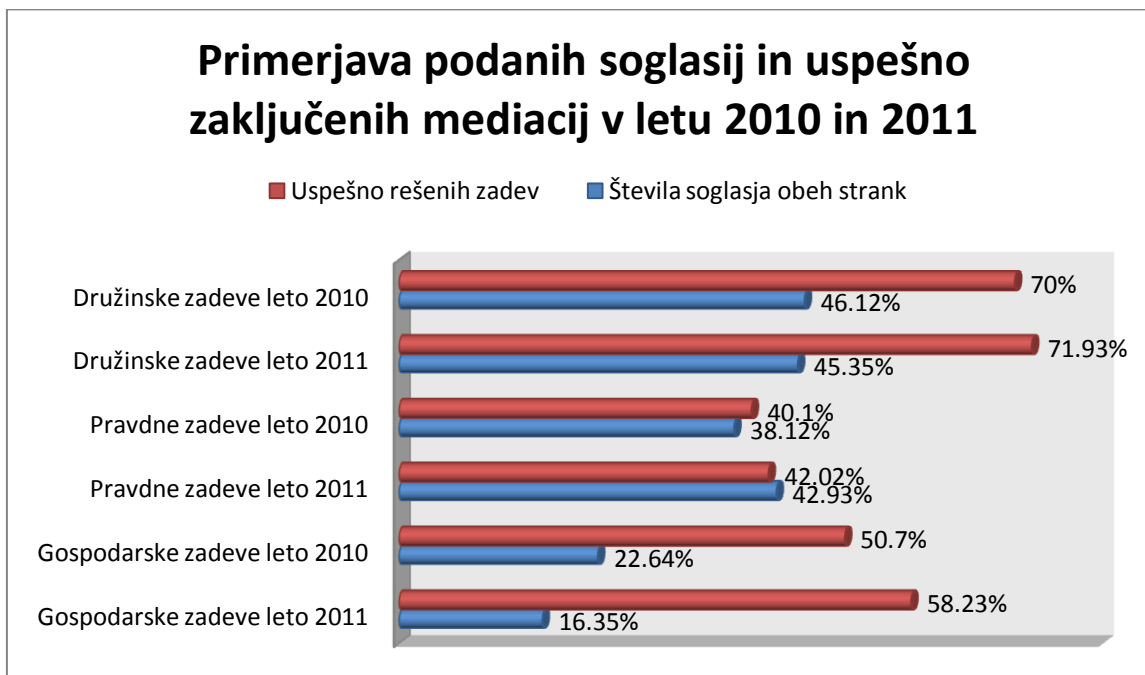
Sodnik je glede na ugotovljeno meritev podal svoje mnenje, zapisnikar je zapisal zapisnik in ga posredoval sodišču. Nato je sodišče pozvalo oba lastnika parcel, da podata svoje mnenje, pripombe in tudi predloge.

Sodišče je potem na 2. naroku določilo sodno mejo. To mejo smo tudi izmerili in zamejničili. Izdelali smo skico »priloga B«, ki je sestavni del sklepa o določitvi meje. Na podlagi tega sklepa smo nato izdelali elaborat, ki služi za evidentiranje sprememb v zemljiškem katastru na geodetski upravi.

Stranka se tudi takrat ni strinjala s potekom meje in bo pot nadaljevala na Okrajnem sodišču v Ljubljani, mogoče pa se bo tudi napotila k mediatorju.

5 STATISTIČNI PODATKI MEDIACIJE NA OKROŽNEM SODIŠČU V LJUBLJANI

Pri Okrožnem sodišču v Ljubljani sem pridobil potrebne podatke za primerjavo družinske, pravdne in gospodarske mediacije za leti 2010 in 2011. Naredil sem primerjavo uspešno zaključenih mediacij in mediacij, kjer sta se strinjali obe stranki.

Grafikon 1: Primerjava odstotkov podanih soglasij s strani obeh strank in uspešno rešene družinske, pravdne ter gospodarske zadeve (Okrožno sodišče v Ljubljani, Letno poročilo SARS 2011)

Ugotovil sem, da je bilo v letu 2011 več uspešno rešenih mediacij kot v letu 2010. Torej lahko zaključimo, da mediacija iz leta v leto raste.

Pri okrožnem sodišču v Ljubljani so v letu 2011 sprejeli 1334 zadev. Vse stranke so podale soglasje za mediacijo, od tega je bilo 709 uspešno zaključenih.

Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov (ZARSS) določa, da se mora sam postopek mediacije zaključiti v 3 mesecih. Mediacijski postopki naj bi se končali v tem roku, razen pravdni postopki, kjer se lahko ob posebnem soglasju strank in sodečih sodnikov zavlečejo dlje kot 3 mesece.

Družinska mediacija je postopek, kjer je potrebno imeti več srečanj. Tu gre za spore, kjer je prisoten močan čustven naboj in zato je potrebno več časa, ker stranke izpovejo svoja stališča in čustva. Pomembno je poudariti, da je mediacija v Republiki Sloveniji nekaj novega v primerjavi z drugimi državami, vendar so postopki mediacije iz leta v leto večji.

5.1 STATISTIČNI PODATKI ZA VSE TRI PROGRAME MEDIACIJE (leto 2011)

Preglednica 1 : Splošno statistično poročilo SARS za leto 2011 (Okrožno sodišče v Ljubljani, Letno poročilo SARS 2011, str. 2)

Vrsta zadev	Letni zadev	pripad	Nezaključene zadeve še v delu	Število uspešno rešenih zadev	Število neuspešno rešenih zadev
Okrožno sodišče v Ljubljani	1173		315	634	416
<i>Pravdne zadeve</i>	243		88	108	149
<i>Gospodarske zadeve</i>	662		166	283	203
<i>Družinske zadeve</i>	268		61	164	64
Okrajna sodišča	161		53	75	67
Skupaj	<u>1334</u>		<u>368</u>	<u>709</u>	<u>483</u>

Iz preglednice vidimo, da je bilo v letu 2011 zabeleženih 1334 mediacij. Od tega je bilo največ gospodarskih zadev. Skupaj niso uspeli zaključiti 483 mediacij, uspešno pa jih je bilo 709. To pomeni, da je uspešnost za 6% večja, kot v letu 2010.

5.2 OKRAJNA SODIŠČA POD OKRILJEM OKROŽNEGA SODIŠČA V LJUBLJANI

Preglednica 2: Statistični podatki okrajnih sodišč za leto 2010 in leto 2011 (Okrožno sodišče v Ljubljani, Letno poročilo SARS 2011, str. 9)

LETO	· SOGLASJA		· MEDIACIJA ZAKLJUČENA		
	Število zadev ponujenih v mediacijo	Soglasje podali obe stranki	Uspešno	Neuspešno	SKUPAJ
2010 (od 15.6. naprej)	295	94 (31,9 %)	16 (47,1 %)	18	34
2011	465	161 (34,6 %)	75 (52,8 %)	67	142
SKUPAJ	760	255 (33,5 %)	91 (51,7 %)	85	176

6 PRIHODNOST MEDIACIJE PRI ZEMLJIŠKIH SPORIH

Če bi hoteli izboljšati natančnost geodetskih evidenc in zmanjšati zemljiške spore, bi morali pospešiti izvajanje novih izmer. S tem bi pridobili kvalitetne podatke s katerimi bi lahko razpolagali pri pripravi geodetskih storitev. Smiselno bi bilo tudi narediti analizo, kjer so zemljiški spori najpogostejši in vzroke zanje.

Geodet bi moral pred vsako uradno meritvijo izvesti pred – meritve, saj bi s tem ugotovil dejansko stanje. S primerjavo dejanskega stanja z uradnim zemljiškim katastrom, bi lahko geodet ugotovil, da lahko pride do sporne meje.

Mediacija, kot način reševanja katastrskih sporov še ni zaživela. V času nastajanja diplomske naloge, sem zasledil mediacijo, kjer je mediator strankama v sporu predlagal izravnavo meje (Okrožno sodišče na Ptuju). Stranki sta se strinjali s predlogom in tako je bilo nesoglasje rešeno. To bi že lahko predlagal geodet sam. S tem sta si stranki povzročili dodatne stroške, kjer sta morali plačati sodnika, odvetnika ter mediatorja. Ker Zakon o evidentiranju nepremičnin ne navaja mediacije kot možnost rešitve pri sporni meji, bi bilo dobro uzakoniti geodeta – mediatorja, da bi lahko v takih primeru, kot sem ga navedel, sam rešil primer. Geodet – mediator bi lahko s svojim znanjem geodezije in tehnik pri mediaciji uspešno pretehtal vse možnosti in tako rešil spor že na terenu, takrat ko bi bila uradna meritve. Tako bi se lahko spor rešil brez da bi stranke iskale pomoč na sodišču ali pri mediatorju. Zakonodaja (ZEN) takšne rešitve sicer ne dopušča. Najprej mora nastati spor, nato nastopijo načini reševanja spora.

V primeru mediacije, ko bi bila le – ta v pisarni in na terenu uspešno zaključena, bi geodet - mediator v elaborat vnesel sporazum o mediaciji in ga poslal na geodetsko upravo. Tako bi bil primer, kjer bi posredoval geodet – mediator zaključen. Če mediator ne bi bil geodet (kar je seveda običajno), bi se morala še vedno izvesti katastrska izmera glede na uspešno zaključeno mediacijo in izdelava elaborata, ki bi ga izvedlo geodetsko podjetje. Delno bi se sicer res zmanjšali stroški postopka, pridobili bi le na času reševanja spora.

7 ZAKLJUČEK

Mediacija je eden izmed postopkov, kjer rešujemo spore. Njene prednosti so v razbremenitvi sodišča, udeležnim strankam pa omogoča boljšo in trajnejšo rešitev. Vseeno pa se lastniki zemljišč ne odločajo pogosto o mediaciji, ker lahko spor na terenu že reši sam geodet. To pa zato, ker mediacija v Republiki Sloveniji še ni dovolj poznana.

Če se stranke na terenu, kjer imajo ureditev meje, komasacijo ali izravnavo meje, ne morejo sporazumeti glede poteka meje, dobijo povabilo iz geodetske uprave, kjer imajo sodno ureditev meje. Če sodnik presodi, da se spor med udeležencema lahko reši s pomočjo mediacije, to tudi predlaga.

Mediator mora biti komunikativen, zaupen in pozitiven do svojih strank. Ne smemo pa pri tem pozabiti na odgovornost posameznika za rešitev, saj lahko v vsakem trenutku odstopi od nadaljnega postopka. Mediacijski postopek morajo stranke sprejemati z vso odgovornostjo in resnostjo in ne kot brezplačna obravnava posameznika.

Spori, kjer nastopi postopek mediacije, se s pomočjo mediacijskega postopka rešijo hitreje, so cenejši in enostavnejši. Kot sem v diplomski nalogi ugotovil, je bilo na Okrožnem sodišču v Ljubljani v letu 2011 več uspešno rešenih sporov kot neuspešno. Pri Okrajnem sodišču v Ljubljani pravijo, da je mediacija iz leta v leto bolj priljubljena, kar se pozna tudi pri tem, da je povpraševanje za mediacijo vedno večje. Sicer pa je razumljivo, da odvetniki ne predlagajo mediacije kot ene od možnih rešitev nastalega spora, saj to znižuje njihov prihodek oziroma zaslužek. Kljub temu je priporočljivo poiskati način, kako bi se sprte stranke lahko seznanilo z mediacijo tudi pri odvetnikih, saj se stranke najpogosteje obračajo prav nanje.

Mediacija v zemljiškem katastru v Republiki Sloveniji še ni uzakonjena. Geodet se že pri sami mejni obravnavi prvi sooči s sptimi lastniki oziroma z neurejeno mejo, zato je tudi od njega odvisno, kako se bo postopek mejne obravnave odvijal. Ker pa iz lastnih izkušenj vem, da nekatere stranke ne odstopajo od svojega prepričanja, mora geodet stati za tistim, kar je naredil, zato je potrebna potrpežljivost in razumnost. Kadar pride do nestrinjanja strank zaradi tistega, kar je pokazal geodet na terenu, mora pristopiti s tehnikami mediatorja, to pomeni, da mora med udeleženci najti najbolj optimalno rešitev in poskusiti že na samem terenu rešiti spor. Že sam geodet je odgovoren, da ne pride do nepotrebne spora med samimi udeleženci pri mejni obravnavi, zato je potrebno udeležencem pri mejnih obravnavah nameniti več časa. Geodet mora svetovati lastnikom nepremičnin, kako v določenih primerih

ravnati. Strankam mora predstaviti vse potrebne detajle pri poteku evidentiranja meje in najti najboljši način, saj včasih pride do zmotne predstave o poteku meje.

Prav v času nastanka diplomskega dela, je bil na Okrožnem sodišču v Ptujju skoraj zabeležen mediacijski postopek. Ker sem želel ta praktičen primer vključiti tudi v diplomsko delo, sem pridobil vse potrebne podatke o tem primeru. Mediacija bi se je nanašala na mejni spor. Sodišče je razpisalo narok srečanje, vendar je bil narok neuspešen. Strankama je bil ponujen postopek mediacije, vendar sta postopek zavrnili in se odločili, da bosta postopek rešili po sodni poti oziroma bosta pot nadaljevali pri Okrožnem sodišču v Ljubljani. V Mestni občini Ptuj tako v letošnjem letu še ni bil zabeležen noben postopek mediacije, kjer bi mediator reševal spor zaradi mejne obravnave.

Diplomsko delo mi je tako dalo nove izkušnje in s tem tudi prepričanje, da se lahko spor med strankami reši tudi na samem terenu. Zaradi medsebojnega sovraštva med lastniki parcel, mora včasih posredovati tudi policija, kjer mora zadeve vsaj nekoliko umiriti. Nekatere izmed strank so pripravljene zaradi spornih mej zapraviti vse svoje premoženje, samo da bo tako, kot si to same želijo. Zato pa obstajajo mediatorji, da tako zadevo rešijo. Mogoče bo nekoč začel veljati zakon, da bomo lahko geodeti opravljali poklic mediatorja tudi na terenu.

VIRI

Ferlan M. 2005. Geodetske evidence. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo: str. 237-238, 241.

Iršič M. 2010. Mediacija. Ljubljana, Zavod za razvoj kulture medosebnih odnosov in obvladovanja konfliktov, izobraževanje, svetovanje, raziskovanje in založništvo: str. 21, 77-79.

Logar M. 2002. Evidentiranje sodno urejenih mej v zemljiškem katastru. Ljubljana, PP: str. 6-10.

Šetinc Tekavec M. 2002. Mediacija: Sporazumno reševanje sporov v teoriji in praksi. Tržič: Učila: str. 29-32, 42-46, 47- 53, 71, 77-78.

OSTALI VIRI

Ferk L. 2012. Mediacija-znova obujena kultura dialoga. Večer (Maribor), Priloga Bonbon, 20.3.2012, 7,308: 11-14.

SPLETNI VIRI

Alternativno reševanje sporov

http://www.mp.gov.si/si/storitve/alternativno_resevanje_sporov/ (Pridobljeno 20. 3. 2012.)

Mediacija

<http://www.rakmo.si/mediac.htm> (1. 4. 2012.)

Navodilo za izvedbo postopka v primeru pritožbe v mediacijskem postopku

http://www.sodisce.si/mma_bin.php?static_id=20100621095310 (7. 4. 2012.)

Vrste mediacij

<http://www.slo-med.si/7901/7964.html> (4. 4. 2012.)

PRAVILNIKI IN ZAKONI

Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov (ZARSS). Ur.l. RS št. 97/2009.

Zakon o arbitraži (ZArbit). Ur.l. RS št. 45/2008.

Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah (ZMCGZ). Ur.l. RS št. 56/2008.

PRILOGE

- Priloga A: Sklep sodišča
- Priloga B: Skica zamejičenja
- Priloga C: Povabilo k postopku mediacije
- Priloga D: Soglasje k začetku postopka mediacije
- Priloga E: Izjava o zaupnosti
- Priloga F: Obrazec za beleženje trajanja mediacijskih srečanj
- Priloga G: Zapisnik o naroku za sklenitev sodne poravnave
- Priloga H: Plačljivost mediacijskega postopka
- Priloga I: Tarifa

PRILOGA A: SKLEP SODIŠČA

S K L E P

Okrajno sodišče na Ptuju je, po okrajnem sodniku-svétniku [REDACTED], v nepravdni zadevi predlagajoče stranke: [REDACTED], ki ga zastopa odvetnik [REDACTED] in nasprotna udeleženca: [REDACTED] in [REDACTED], ki ju zastopa odv. družba [REDACTED], v postopku za sodno ureditev meje, dne 24.09.2011

sklenilo:

Za geometra v tej nepravdni zadevi se določi geodetska družba Samobor & Ilec d.n.o., Ul. heroja Lacka 10, Ptuj.

Naloga geometra je, da sodeluje pri sodni ureditvi meje med parc. št. [REDACTED] in [REDACTED] ter parc. št. [REDACTED] vse k.o. [REDACTED], na naroku na terenu dne 13.10.2011 ob 9.00 uri na meji med parc. št. [REDACTED] in [REDACTED] obe k.o. [REDACTED].

Obrazložitev:

Predlagajoča stranka je vložila predlog za sodno ureditev meje. Ker Zakon o nepravdnem postopku določa obvezno sodelovanje geometra pri določitvi meje, sodišče s tem sklepom odreja geometra in njegove naloge.

PRAVNI POUK O PRITOŽBI:
Zoper ta sklep ni pritožbe.

Stranke lahko zahtevajo izločitev postavljenega geometra, če je podan razlog določen v zakonu.

OKRAJNO SODIŠČE NA PTUJU
Ptuj, dne 24.09.2011

Okrajni sodnik-svétnik:
Benjamin Auer

Ta prepis je soglasen z izvirnikom.
Podpis pristojnega delavca sodišča.

PRILOGA B: SKICA ZAMEJIČENJA

SKICA TERENSKE MERITVE

KATASTRSKA OBČINA	SKICA NI METRIČNA Približno merilo:	1:500	Izdela dne:	Ime in priimek
ŠT. VLOGE	SODNA UREDITEV MEJE		26.10.2011	

PRILOGA C: POVABILO NA MEDIACIJSKO SREČANJE

{sodisce_naziv}
{ulica}
{post_stev} {kraj}

Opr. št. {stev_zadeve}

{oddelek}
Telefon: telefon
Fax: {fax}
E-naslov: {e_naslov}

POVABILO k postopku mediacije

Sodišče vodi postopek pod opr. št. {stev_zadeve}.

Po 1. odstavku 15. člena v zvezi z 2. odstavkom 4. člena Zakona o alternativnem reševanju sodnih sporov ZARSS vam sodišče ponuja možnost mediacije. To je postopek, ki ne pomeni sojenja in v katerem ena ali več tretjih nevtralnih oseb sodeluje pri reševanju spora. Postopek omogoča pravične, hitre in sporazumne rešitve sporov, zagotavlja pa tudi časovne in finančne prihranke.

Spori o delitvi skupnega premoženja med zakoncema imajo zaradi čustvene prizadetosti strank številne posebnosti in so praviloma dolgotrajni. Zato vam sodišče nudi možnost, da ob razvezi zakonske zveze v mediaciji rešite vprašanja o obsegu skupnega premoženja, določitvi deležev in delitvi skupnega premoženja.

Po 1. odstavku 22. člena ZARSS sodišče krije nagrado mediatorja in njegove potne stroške v mediaciji, ki se izvede v sporih iz razmerij med starši in otroki. V mediaciji, ki se izvede v drugih sporih, vključno v sporih glede skupnega premoženja zakoncev, pa sodišče krije nagrado mediatorja za prve tri ure mediacije in njegove potne stroške, ki nastanejo v zvezi s prvimi tremi urami mediacije. Odmerjanje, višino in plačilo nagrade in potnih stroškov mediatorjev ureja Pravilnik o nagradi in povračilu potnih stroškov mediatorjem, ki delujejo v programih sodišč, katerega sestavni del je Tarifa o višini nagrade za posamezne storitve mediatorjem.

Če želite sodelovati v mediaciji, vas prosimo, da najkasneje v {prosto} dneh izpolnite priloženo soglasje in ga pošljete na zgoraj navedeni naslov sodišča.

Če bo sodišče prejelo soglasja vseh strank za mediacijo, bo izdan sklep o napatitvi na mediacijo in sodišče vas bo v 30 dneh od izdaje sklepa povabilo na prvo mediacijsko srečanje.

Če v mediaciji ne želite sodelovati, prosimo, da nam tudi to sporočite.

{stavak za obvestilo}

{oddelek}
Dne {datum}

PRILOGA D: SOGLASJE K ZAČETKU POSTOPKA MEDIACIJE

{sodisce_naziv}
 {ulica}
 {post_stev} {kraj}

Opr. št. {stev_zadeve}

{oddelek}
 Telefon: telefon
 Fax: {fax}
 E-naslov: {e_naslov}

SOGLASJE

k začetku postopka mediacije

{podpisnik}	{akad_naz.} {ime} {priimek}
-------------	-----------------------------

{Stran_naziv.....}	pooblaščenci in zastopniki
1. {tozece_stranke.....}	{zastopniki_tozec_strank.....}

{Nasprotna_stran_naziv}	pooblaščenci in zastopniki
1. {tozene_stranke.....}	{zastopniki_tozen_strank.....}

zaradi:	{zaradi}
vrednost:	{vrednost}

Spodaj podpisana stranka {naslovnik_ime} {priimek/naziv} **soglašam**, da se opravi postopek mediacije.

Mediacija je postopek, ki ne pomeni sojenja in v katerem pri reševanju spora med strankami sodeluje ena ali več nevtralnih oseb (3. člen Zakona o alternativnem reševanju sodnih sporov ZARSS). Stranke se za tak postopek odločajo prostovoljno in v skladu z načelom avtonomije strank v postopku se lahko dogovorijo tudi za manj formalne oblike komuniciranja z mediatorjem, kot sicer veljajo v sodnem postopku. To je tudi v interesu čim hitrejše rešitve spora. Če se s takšnim načinom komuniciranja z mediatorjem strinjate, vas prosimo, da sodišču sporočite svoje kontaktne podatke, in sicer:

– e-naslov (ali št. Fax-a):

– št. stacionarnega ali mobilnega telefona: :

Osebni podatki bodo uporabljeni samo za potrebe mediacijskega postopka in jih sodišče ne bo uporabljalo v druge namene.

Datum:

Podpis:

{stavek za obvestilo}

{oddelek}
Dne {datum}

PRILOGA E: IZJAVA O ZAUPNOSTI

PRILOGA F: OBRAZEC ZA BELEŽENJE TRAJANJA MEDIACIJSKIH SREČANJ

PRILOGA G: ZAPISNIK O NAROKU ZA SKLENITEV SODNE PORAVNAVE

PRILOGA H: PLAČLJIVOST MEDIACIJSKEGA POSTOPKA

PRILOGA I: TARIFA

TARIFA

Tarifna številka 1 Nagrada za opravljene ure mediacije

Mediatorju za opravljene ure mediacije pripada nagrada, ki se odmeri po naslednji postavki:

postavka	opis postavke	nagrada
1.	za vsake začete pol ure mediacijskega srečanja	17,00 EUR

Tarifna številka 2 Nagrada za opravljene ure mediacije v posebno zahtevnih zadevah

V posebno zahtevnih zadevah se nagrada za opravljene ure mediacije odmeri po naslednji postavki:

postavka	opis postavke	nagrada
1.	za vsake začete pol ure mediacijskega srečanja	21,00 EUR

Tarifna številka 3
Nagrada za sporazum

(1) Poleg nagrade za opravljene ure mediacije po Tarifni številki 1 ali 2 pripade mediatorju še nagrada za sporazum, če se mediacija zaključi s sklenitvijo sporazuma, s katerim se sodni spor v celoti konča z umikom tožbe ali sklenitvijo sodne poravnave. Če se mediacija glede na naravo sodnega spora zaključi s sestavo osnutka sporazuma, sodišče pa v nadaljevanju sodnega postopka odloča o dovolitvi sodne poravnave, ki v celoti rešuje sodni spor, pripade mediatorju nagrada za sporazum, ko je ob zaključku mediacije sestavljen njegov osnutek.

(2) Če sodnega spora glede na njegovo naravo ni mogoče v celoti reševati v mediaciji, pripade mediatorju nagrada za sporazum tudi, če se z njim reši le del spornih vprašanj. Mediatorju pripade nagrada za sporazum, ko je ob zaključku mediacije sestavljen osnutek, na podlagi katerega sodišče v nadaljevanju sodnega postopka odloča o dovolitvi sodne poravnave, ki delno rešuje sodni spor, ali katerega sodišče vključi v sodno odločbo.

(3) Nagrada za sporazum se glede na vrsto spora odmeri po naslednjih postavkah:

postavka	opis postavke	nagrada
1.	v zadevah v sporih iz razmerij med starši in otroki	150,00 EUR
2.	v pravnih zadevah, gospodarskih pravnih zadevah in delovnih zadevah	135,00 EUR
3.	v vseh ostalih zadevah	70,00 EUR

Tarifna številka 4
Nagrada za rešeno pridruženo zadevo,

Kadar se poleg zadeve, ki je bila mediatorju dodeljena v reševanje, v celoti reši še ena ali več drugih sodnih zadev:

postavka	opis postavke	nagrada
1.	za vsako rešeno pridruženo zadevo	70,00 EUR

Tarifna številka 5
Nagrada v postopku mediacije pri višjem sodišču

V postopku mediacije pri višjem sodišču in Višjem delovnem in socialnem sodišču se nagrada iz Tarifnih številk 1 do 4 poveča za 20%.